

ZIVAHNE RAZPRAVE O NOVEM GOSPODARSKEM SISTEMU TUDI V KMETIJSTVU

Glavna osnova in merilo je delovni učinek

V kmetijski zadrugi »Kras« so že sprejeli nove pravilnike o delitvi dohodka

Potem, ko je bila mimo vrsta sestankov in razsvetlovanj — mnogo teh je bilo v ekonomskih enotah — je zadrugi svet kmetijske zadruge »Kras« v Sežani sprejel pravilnik o delitvi celotnega dohodka, o delitvi čistega dohodka in o delitvi osebnih dohodkov.

Posebna komisija je najprej zbrala vso dokumentacijo, ki so jo potrebovali za analizo ekonom-

skega in finančnega stanja zadruge in njenih enot. Po temeljiti proučitvi organizacije je nato zadrugi svet sprejel sklep, da se v zadrugi osnuje deset ekonomskih enot. Izvoljeni so bili organi enot, obenem pa so potekale priprave za sprejem pravilnikov.

Ena izmed najvažnejših sprememb, ki so jo uvedli s pravil-

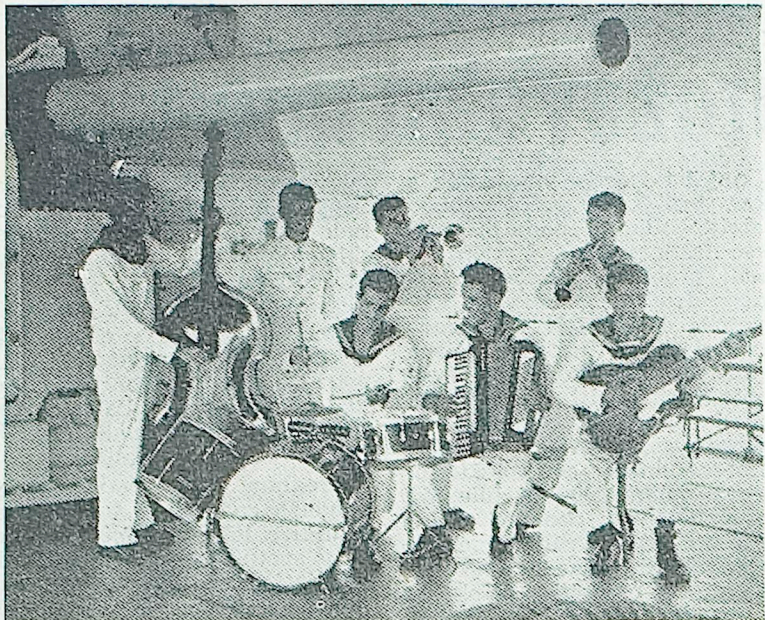
nikom o delitvi osebnih dohodkov, je v tem, da je odpravljeno nagrajevanje po času in da so za osnovo in merilo delitve osebnih dohodkov postavili delovni učinek, končni proizvod in finančni učinek. Nobenega dvoma ni, da se bo uspeh takega nagrajevanja, ki je pravično in stimulatívno, pokazal v vseh ekonomskih enotah, čeprav so trenutne težave v dejstvu, da so nekatere enote še pasivne in da potrebujejo subvencije od strani onih, ki so aktivne.

Kolektivni ekonomskih enot bodo odslej razpravljali o raznih gospodarskih ukrepih, kakor so proizvodni plani, letni gospodarski plani, plani finansiranja ter bodo s tem vplivali na jačanje ekonomske osnove enote. Zadrugi svet pa je prepustil kolektivom tudi odločanje o sprejemanju delavcev, kakor tudi odločanje o delitvi osebnih dohodkov in druge pristojnosti, ki jim dajejo polno možnost, da se uveljavijo kot dobri gospodarji.

Z uveljavitvijo novih instrumentov je zadrugi svet revidiral svoje plane, ker je ugotovil, da bo dotok sredstev v razne sklade manjši, kot je prvotno predvideval. Tako se je na primer odločil za znižanje plana investicij, ker bo razpolagal z manjšimi sredstvi za plačevanje anuitet za posojila, ki bi jih moral najeti.

Najvažnejši dogodek v OZN

Najvažnejši dogodek v OZN v preteklem tednu je bila osvojitve resolucije šestih držav — Indije, Gane, Etiopije, Nepala, ZAR in Jugoslavije — o prostovoljnem moratoriju za atomske poskuse. Resolucija, ki so jo predlagale izvenblokovske države, je spravila v dilemo atomske velesile.

Naše jubilejno leto gre h kraju. S številnimi slavlji smo dostojno proslavili dvajseto obletnico ljudske vstaje in revolucije jugoslovanskih narodov. Pred nami so zdaj še zaključna praznovanja jubilejnega leta in še dva velika praznika: Dan republike in Praznik JLA. Še prav posebno slavo bomo posvetili praznovanju dvajsetletnice naše ljudske armade — udarne pesti, s katero so naši narodi razbili in napodili iz naše dežele vse tuje osvajalce. Pest, s katero smo si priborili svobodo in s katero smo to svobodo tudi obvarovali ter si zgradili novo življenje. Zdaj bomo zaražali in se razveselili tudi ob tem prazniku, ki ne bo praznik samo aktivnih pripadnikov JLA, marveč praznik tudi njenih bivših borcev in praznik vsega našega ljudstva. Veselo in veličastno ga bomo proslavili tudi v koprskem okraju. Okrajni in občinski odbori za proslavo 20-letnice vstaje so že pripravili okvirne programe slavnosti in medsebojnih obiskov med enotami in pripadniki JLA ter podjetji in delovnimi kolektivi. Poglobili bodo medsebojne slike, kar naj v bodoče postane stalna praksa. Obdarovali bodo posamezne enote s televizijskimi sprejemniki, radijskimi aparati, tranzistorji, magnetofoni, klubsko opremo itd. Vsi brez izjeme pa bomo sedelovali v proslavah in sledili programom množičnega slavlja. Na sliki: pripadniki Jugoslovanske vojne mornarice kot sestavnega dela JLA med svojo zabavo v prostem času

POMEMBEN USPEH DELOVNEGA KOLEKTIVA KOPRSKEGA ŠPEDIJSKEGA PODJETJA

Intereuropa že izpolnila letni plan

Realizirali so šest milijard in dve sto milijonov dinarjev bruto dohodka

Delovni kolektiv podjetja za mednarodno špedicijo in transport »Intereuropa« v Kopru je minulo soboto slavil poseben praznik: v celoti so že izpolnili ter celo presegli svoj delovni načrt za leto 1961 tako po obsegu kakor po višini dohodka!

Da to ni malo, najbolje priča dejstvo, da je podjetje imelo letos kar za polovico večji plan (za

50 odstotkov) kot lansko leto. K izrednemu poslovnemu uspehu je delovnemu kolektivu med drugim predvsem pripomogla vrsta organizacijskih sprememb v podjetju, zlasti še osnovanje štirinajstih ekonomskih enot, prehod na novi sistem delitve osebnih dohodkov po dejansko doseženem uspehu in še vrsta drugih ukrepov, ki jih je v preteklem času uveljavil kolektiv.

Samo nekaj skopih podatkov, ki pa toliko glasneje govorijo o doseženem uspehu: podjetje je letos že realiziralo šest milijard in dve sto milijonov dinarjev bruto dohodka. Njegovi šoferji so prevozili po domačih in tujih cestah štiri milijone kilometrov in prepeljali pri tem 300.000 ton blaga. Pri tem so med drugim zaslužili v devizah 400.000 dolarjev.

Koprsko podjetje »Intereuropa« se je v letošnjem letu uvrstilo med najmočnejše gospodarske organizacije svoje vrste v Jugoslaviji. Doseženi uspeh je lepo pričevalo delovnemu kolektivu, ki se mu ob njegovem slavlju pridružujejo s svojimi čestitkami delovni ljudje vsega koprskega okraja, posebej pa v imenu svojih bratcev tudi uredništvo našega lista.

TUDI „NANOS“ V POSTOJNI

Tudi delovni kolektiv grosističnega trgovskega podjetja »Nanos« v Postojni je pred dnevi slavil svojo veliko delovno zmago: izpolnil je letni plan 1961 že pred 31. oktobrom letos! Realiziral je že 103 odstotke planiranega letnega prometa in pri tem 118 odstotkov bruto in 105 odstotkov čistega dohodka. To se pravi, da bodo do konca leta plan še močno preokračali.

Vse to in pa nedavno preselitev v nove skladiščne in upravne prostore v Postojni, kar jim bo posledje močno olajšalo poslovanje, omogočilo še večje delovne uspehe, bodo člani kolektiva z nekaj povabljenimi gosti slovesno proslavili hkrati s praznovanjem 20. obletnice vstaje in revolucije dne 25. novembra letos, ko bodo tudi uradno odpnili ter

predali namenu svoje nove poslovne prostore na Tržaški cesti v Postojni. Skupaj z njimi se te zmagave veselijo vsi Postojnčani, čestitkam ob tem pomembnem mejniku se kolektivu Nanosa pridružuje ves koprski okraj.

MESTO IN VLOGA STROKOVNJAKOV V KOMUNI

Kako doseči, da se bodo strokovnjaki najrazličnejših strok — tehnik, inženirji, ekonomisti, agronomi, pravniki — tvorno udeleževali ne le na svojem delovnem mestu, ampak tudi v komunah pri proučevanju in reševanju številnih strokovnih in splošnih gospodarskih problemov?

To je bilo osnovno vprašanje, ki so si ga zastavili na zadnji razširjeni seji upravnega odbora okrajnega Društva inženirjev in tehnikov v Kopru!

V daljši plodni razpravi so razen predsednikov in tajnikov okrajnega in občinskih društev sodelovali tudi nekateri gostje — med njimi predsednik Zveze inženirjev in tehnikov Slovenije inž. Pavle Zaucer, podpredsednik koprskega okrajnega inž. Peter Aljančič, predsednik okrajnega odbora Socialistične zveze v Kopru Gustav Guzej, podpredsednik koprške občine inž. Spacapan in drugi.

Splošna ugotovitev je bila, da se društva inženirjev in tehnikov koprskega okraja doslej niso tvorno udeleževala pri reševanju neštetihih strogo strokovnih in splošnih gospodarskih vprašanj v komunah. Imamo pa nekatere častne izjeme, kot je na primer Društvo inženirjev in tehnikov v Ilirski Bistrici, ki je veliko pomagalo oblastnim organom in političnim ter gospodarskim organizacijam pri sestavljanju osnutka petletnega perspektivnega programa, pri izdelavi regionalnega urbanističnega načrta in podobno. Tudi posamezne sekcije občinskih društev so bile precej dejavne, zlasti gozdarske in kmetijske ter elektrotehniške v Postojni, Piranu in Kopru.

Inž. Franček Pajenk, podpredsednik okrajnega društva, ki je prvi posegel v razpravo, je med drugim dejal: »Zdaj imamo osnutke urbanističnih načrtov piranske in koprške občine, pri katerih naša društva sploh niso sodelovala. Imamo tudi vrsto gospodarskih projektov in programov, za katere člani društva sploh ne vedo. In vendar smo močna potencialna organizacija, ki bi morala kot celota veliko prispevati k reševanju številnih gospodarskih problemov naših komun!«

Inž. Pavle Zaucer: »Pred dnevi je bila v Beogradu seja Izvršnega odbora SZDL Jugoslavije, na kateri so veliko razpravljali o vlogi in mestu posameznih društev in organizacij v našem gospodarskem in družbenem življenju. Ugotovili so, da nekatera

društva, med njimi tudi naše, precej zaostajajo za družbenim dogajanjem in procesi v naši stvarnosti.

Na omenjeni seji so sprejeli vrsto sklepov, ki zadevajo tudi našo stanovnjsko organizacijo! Iz teh izhaja, da morajo društva inženirjev in tehnikov usmeriti skupno z ekonomisti, veterinarji, kmetijci, gozdarji in pravniki vso svojo dejavnost v vsestranske napore za razvoj naših komun!«

Inž. Spacapan: »Mi, tovariši, imamo

velike in težavne probleme s kanalizacijo, hude probleme z vodo, pa tudi v kmetijstvu! Imamo veliko konkretnih problemov, katere bi morali začeti čimprej reševati! Menda sami veste, kako velike naloge imamo zlasti v uveljavljanju novega gospodarskega sistema, v vsebinskem oblikovanju naših ekonomskih enot! Naše sindikalne organizacije so v zadnjem času tu veliko napravile, ampak pomoči naših društev, DIT, društva ekonomistov itd. ni bilo čuti, priznati pa moramo, da se borimo z velikimi težavami tudi v šolstvu, vendar tudi tu ni čuti pomoči naših strokovnih društev.«

Gustav Guzej: »Po poročilih, ki jih dobivamo od občinskih odborov Socialistične zveze, je na dlani, da si naši oblastveni organi ter politične in družbene organizacije želijo vaše pomoči! Morda tudi mi nismo znali vedno najti prave poti za skupno sodelovanje. Res je, posamezni člani vaših društev se v komunah izredno dobro uveljavljajo, ampak društva kot celote manj, ponekod pa sploh nič. Izjema je pri tem le Ilirska Bistrica in nekatere sekcije, na primer v Piranu in Postojni. Vzemimo primer Kopra: tu imamo še največ strokovnjakov, vendar občinskega društva kot celote ne čutimo. Tovariši iz Hrpelj je dejal, da imajo pri njih malo strokovnjakov. To drži, vendar pa imajo v tej občini 12 kmetijskih tehnikov, problem kmetijstva pa je v občini izredno pereč. Če bi društvo v Hrpeljah našlo svoje mesto in dokazalo, da zna delati, bi tudi v kmetijstvu dosegli večje uspehe, sama organizacija pa bi dobila večjo družbeno veljavo! Da je temu tako, naj ponovim, nam kaže primer občinskega društva v Ilirski Bistrici, za katerega vemo, da je nudilo ObLO in gospodarskim organizacijam v komunah dragoceno pomoč.«

Veliko takšnih in podobnih misli, predlogov, napotil in ugotovitev so dali tudi številni drugi diskutanti, med njimi predsednik okrajnega društva Franc Petar, inž. Peter Aljančič, Jože Keuc iz Ilirske Bistrice in drugi.

Na osnovi vsega tega naj bi sestavili tudi delovne programe; te naj (Nadaljevanje na 8. strani)

Skladno z zahtevami sodobne trgovine po specializiranih prodajalnah je izvedlo trgovsko podjetje »Soča« Koper interno specializacijo nekaterih svojih poslovalnic, za druge pa imajo že pripravljene načrte. Izkazalo se je, da za dobro poslovanje niso potrebni samo krediti in velika obratna sredstva, ampak tudi dobra volja in poslušnost za potrebe in želje tržišča. Na sliki: nova poslovalnica »Soča« Koper v Cevljarski ulici v Kopru, kjer prodajajo usnjene izdelke

Prve prijave

Akciji za zgraditev koprške šole so se s prijavi za posojilo prvi odzvali delovni kolektiv podjetij »Mototehna«, »Soča« in »1. maj« ter delovna skupnost Občinskega ljudskega odbora Koper.

Podjetje »Mototehna« ima 69 zaposlenih. Akciji se je odzvalo 49 članov kolektiva, ki so se obvezali za vpis skupaj 460 tisoč dinarjev ali povprečno 6.700 din na osebo. Trgovsko podjetje »Soča« ima 61 zaposlenih; izmed teh je 59 vpisalo posojilo v skupnem znesku 417 tisoč din ali povprečno 6.850 na osebo. Gradbeno podjetje »1. maj« ima 283 zaposlenih, od teh pa je 198 vpisalo 1.127.500 din ali povprečno 5.700 dinarjev na osebo.

Delovna skupnost občinskega ljudskega odbora v Kopru, ki šteje skupaj 132 članov, se je akciji odzvala skoraj čisto celotno, saj je posojilo vpisalo 129 oseb, povprečno vsak po 8.900 din ali skupaj 1.177.000 dinarjev.

O nadaljnjih prijavih bomo še poročali.

Sprehod PO SVETU

RADIOAKTIVNI OBLAK NAD EVROPO

Radioaktivni oblak sovjetske 50-megatonske bombe, ki je eksplodirala 30. oktobra, se giblje preko severnega Atlantika proti Evropi. Po poročilih meteoroloških postaj se giblje oblak s hitrostjo 128 km na uro. Vodja ameriškega vremenoslovskega urada za ugotavljanje radioaktivnosti v ozračju je povedal, da je ta nevidni oblak širok od 320 do 480 km, večina radioaktivnih delcev pa je odšla v stratosfero. Na zemljo se bodo vrnili verjetno ob prvem pomladanskem deževju.

ADENAUER PONOVO KANCLER

Predsednik Lübke je četrtič imenoval Konrada Adenauerja za kanclerja Zahodne Nemčije. To imenovanje je potrdil tudi Bundestag. Vladna koalicija bo tako

imela 309 glasov, socialdemokrati pa bodo razpolagali s 190 mesti.

IDEJA O SVOBODNEM BERLINU

Zahodni tisk poroča, da je Zahodna Nemčija pripravljena sprejeti idejo o svobodnem Berlinu, kjer bi bila združena oba sektorja. Pišejo še, da je Zahodna Nemčija pripravljena sprejeti razpustitev svojih legalnih zvez z zahodnim Berlinom pod pogojem, da bi bilo celotno mesto ponovno združeno in da bi mu bila zagotovljena svoboda.

KENIJA BO SAMOSTOJNA

Generalni sekretar sindikatov Kenije Tom Mboja je med obiskom v Stockholmu izrazil prepričanje, da bo postala Kenija prihodnje leto samostojna. Potem, ko bosta postali samostojni še Tanganjika in Uganda, se bodo vse tri države združile v Vzhodnoafriško federacijo. V zvezi z razglasitvijo neodvisnosti Kenije je obiskal London kenijski narodni voditelj Kenyatta. Skupaj s sindikalnim sekretarjem Mbojem se je Kenyatta udeležil razgovorov z britansko vlado, pri čemer je poudarjal, da je Kenija v političnih in vseh drugih ozirih pripravljena in zrela za neodvisnost.

NEHRU PRI KENNEDYJU

Indijski premijer Nehru je bil na devetdnevem uradnem obisku v ZDA. V Washingtonu se je Nehru večkrat sestal s predsednikom Kennedyjem in z vodilnimi osebnostmi v ameriški administraciji.

ZASEDANJE GENERALNE SKUPŠČINE OZN

Ekonomski odbor Generalne skupščine je z veliko večino glasov sklenil podaljšati mandat odboru, ki ima nalogo, da pripravi za prihodnje zasedanje statut sklada OZN za kapitalni razvoj. Namen tega sklada kot posebnega mehanizma OZN je pospešitev razvoja osnovnih gospodarskih panog nerazvitih držav. Zato je razumljivo, da so proti glasovale industrijske razvite države, enotno in odločno pa so se zavzele za ustanovitev sklada nerazvite države, katerih predstavniki so se med drugim sklicevali tudi na beograjsko konferenco.

DIPLOMATSKI IN GOSPODARSKI BOJKOT

Libija in Saudska Arabija sta se pridružili nekaterim afriško-azijskim državam v predlogu osnutka resolucije, ki zahteva od članic OZN, naj diplomatsko in gospodarsko bojkotirajo Južnoafriško unijo. Osutek resolucije še določa, naj bi v OZN razpravljali o izkjučitvi Južnoafriške unije iz OZN, če ne bo prenehala izvajati politike rasne segregacije.

Kako je s prosto izbiro zdravnika, sprašujejo naši zavarovalci in previvalci sploh. O tem vprašanju je bilo med drugim govora na zadnjem zasedanju skupščine Okrajnega zavoda za socialno zavarovanje v Kopru.

Odgovoriti na tako obsežno vprašanje se v takem članku ne da. Predvsem je treba tu ločiti pravice zavarovalcev in pravice prebivalcev. Pa tudi zavarovalci moramo ločiti med aktivne zavarovalce od njihovih družinskih članov itd. Zakon sam daje državljanom pravico do proste izbire zdravnika, so-

obsežen izobraževalni načrt dela

POLITIČNA ŠOLA V POSTOJNI SI JE ZADALA

Kot vsako leto je tudi letos v jesenskih in zimskih mesecih postalo aktualno ideološko vzgojno delo. Občinski komite ZK Postojna je to izobraževalno delo razdelil v dva dela: prva naloga je organizacija večerne politične šole in izbor kandidatov v to šolo, druga naloga pa pomoč osnovnim organizacijam, ki naj v zimski sezoni proučijo najaktualnejša vprašanja iz življenja komunice, okraja, republike in celotne države. Izpolnitev obeh nalog je prevzela nase ideološka komisija skupno s sekretariatom občinskega komiteja.

Z intenzivnim sodelovanjem vseh članov je ideološki komisiji že uspelo, da je postavila program politične šole. Le-ta je razdeljen v 4 poglavja: protislovja v današnjem svetu, družbeno ekonomska ureditev FLRJ, politična ureditev FLRJ in zadnje poglavje, ki govori o marksizmu in naši praksi.

Osnovna misel, ki je bila vodilo pri sestavljanju tega programa je, naj bo šola praktična od začetka do konca. Bolje rečeno,

šola naj bo teorija prepletana s prakso, pri čemer se ne smejo slušatelji nikoli oddaljiti od prakse naših podjetij, življenja v komuni, problemov šolstva in sodobnega družbenega razvoja. Zato metoda dela v šoli tudi predvideva, da bodo nekatere šolske ure direktno v proizvodnih organizacijah, slušatelji bodo prisostvovali sestankom organov delavskega samoupravljanja ali delovnim sestankom po kolektivih.

Druga oblika dela bi bila, da bi slušatelji pri obdelavi določene teme organizirali razgovore s predsedniki delavskih svetov enega ali več podjetij, z direktorji in drugimi odgovornimi oseba-

mi v gospodarskih organizacijah. Seveda bi imeli take razgovore tudi s predstavniki negospodarskih organizacij, ustanov, trgovin in podobno.

Tretja oblika dela v šoli bi bila obdelava nekaterih dokumentov v gospodarski organizaciji. Tudi pri tem bodo potrebni medsebojni razgovori, pri katerih bodo slušatelji šole spoznali praktično delo na delovnih mestih.

Program šole prav posebno poudarja, naj bi se slušatelji seznanili s tekočimi dogodki doma in v svetu. Zaenkrat se zavedamo, da je treba v prvi vrsti dobro proučiti predlog nove ustave, dalje družbene plane in druge odločbe državnih organov.

Izbor slušateljev je bil posebno skrben. Osnovne organizacije so na priporočilo ideološke komisije posvetile temu vprašanju veliko pozornost. Posebno pohvale vredno je, da se je prijavilo precej prosvetnih delavcev in članov ZK iz proizvodnje in trgovine. Med prijavljenimi kandidati srečamo tudi take tovariše, ki so že pri svojem prvejšnjem šolanju obdelali del gradiva, ki ga predvideva šolski program. Za te tovariše bodo še posebni seminarji.

Vzporedno z večerno šolo bo aktualizirano tudi ideološko delo v osnovnih organizacijah ZK, od tega načina je pričakovati uspeh, ker se bodo slušatelji šole uveljavljali kot tolmači in diskutanti. Za posamezna vprašanja bodo tudi individualne zadožitve za razprave v okviru osnovne organizacije.

Politična šola v Postojni je s tem programom na dobri poti izobraževanja za prihodnjo sezono. S. P.

Napoved vremena

od 10. do 17. novembra 1961

Zaradi stabilizacije vremena v centralni Evropi bo v glavnem lepo, vendar mrzlo vreme. Proti koncu tedna poslabšanje in še hladneje.

Dolgoročnejša napoved obeta mrzlo vreme in jutranjo slano.

OB ARETACIJI NAŠEGA DRŽAVLJANA V NEMČIJI NESRAMNOST BREZ PRIMERE

Sodne oblasti Zahodne Nemčije so aktivirale veljavnost policijskih in gestapovskih tiralic in sodnih pregonov Hitlerjevskega nacističnega Reicha iz vojnih let in na tej podlagi pred dnevi aretirale našega državljanca Lazo Vračarica, ko se je po trgovskih opravkih mudil v Münchenu. Leta 1941 je namreč v Zagrebu kot partizan sodeloval v akciji proti nemškimi okupatorjem, izmed katerih sta bila pri tisti priložnosti dva ubita.

Nezaslišana nesramnost nemških sodnih oblasti četrtega Reicha Adenauerjeve krščanske demokracije kaže na to, kako daleč si že spet upajo nacisti, infiltrirani vsepovsod v zahodnonemški javni upravi. Revanšistična politika Zahodne Nemčije je za poskusni balonček, za preizkusni kamen svoje moči izbrala našega državljanca Vračarica, člana državne skupnosti, s katero Zahodna Nemčija nima rednih diplomatskih, marveč samo konzularne, trgovinske odnose.

Vendar pa so slabo naleteli: Kakor so si nacisti — med njimi prav tisti, ki so zdaj zapleteni v aretacijo Vračarica — polomili zobe v Jugoslaviji že v letih 1941 do 1945, tako je zdaj zgrmel na kup kot hiša iz kart vsa njihova skrbno pripravljena in zgrajena akcija. Val ogorčenja je zapljusnil Nemčijo z vseh strani Evrope in preplaval nemško uradno sodstvo in oblasti, ki si zdaj brezuspešno skušajo umivati roke, češ da osrednja vlada v Bonnu ni vedela za akcijo svojega sodstva. Srditi protesti ne samo iz Jugoslavije, marveč iz vseh delov Evrope, kjer so med zadnjo vojno delovala odporiška gibanja proti nemškimi okupatorjem, so Nemce poučili, da so šli v svoji nesramnosti veliko predaleč. Zdjaj se umikajo, si perejo roke in skušajo najti krivca, ker jih je strah posledice. Odporniška Evropa je še enkrat pokazala, da je v takšnem trenutku lahko enotna in v svojem nastopu proti oživljani nemškega militarizma in revanšizma. Protesti prihajajo celo iz dežel, ki so danes uradne zaveznice bonnske Nemčije.

Pod pritiskom svetovnega javnega mnenja so Nemci Vračarica sicer izpustili in se je že vrnil k svoji dru-

žini in v svoj delovni kolektiv. Toda oživljene tiralice so še vedno v veljavi — in kaj ni med njimi ena z velikansko nagrado bila razpisana tudi proti našemu predsedniku, maršalu Titu? Za nekatere druge so že povedali zdaj ob primeru Vračarica — na primer za rezervnega generala Ivana Šibla, ki je zdaj direktor zagrebškega radija. Kar pridite si ponje, gospodje nacisti, in spoznajte boste, da je Jugoslavija iz leta 1941 še vedno ista in stokrat močnejša. Glavno pa je, da ni sama in o tem so se lahko Nemci zdaj ponovno prepričali.

Novice s TRŽASKEGA

BURA POVZROČILA NESREČO PRI DELU

Burja, ki je začela pihati te dni, je že terjala prve žrtve. Več ljudi se je na Tržaškem ponesrečilo pri delu; večinoma so to bili delavci, zaposleni pri žerjavih.

O OPENSKEM KRIZISU SMRTI

Oblasti v Trstu proučujejo vprašanje zloglasnega openskega krizišča, ki je vzrok vedno novim prometnim nesrečam. Pripravljajo načrte, ki naj bi začasnou uredili to vprašanje s tem, da bi krizišče razširili in napravili prometni otok v premeru 22 metrov. Vendar pa bo to le začasna rešitev in bo krizišče še kljub temu nevarno, posebno ker je cesta, ki povezuje Trst z Opčinami, iz leta v leto bolj prometna. Strokovnjaki pravijo, da bi se promet lahko nemoteno razvijal po obeh cestah le, če bi nad kriziščem zgradili nadvoz.

STAVKA USLUZBENCEV BOLNIŠNIC

Napovedujejo vsedržavno stavko uslužbencev v bolnišnicah, ker še vedno niso mogli uveljavljati določb že sprejete delovne pogodbe.

VPRAŠANJE KOPALIŠČA NA PROSEKU

Lonjerci so z zadovoljstvom sprejeli vest, da so zagotovljena sredstva za gradnjo javnega kopališča. Občinski tržaški svet pa ni upošteval zahtev Kontovelecev in Prosečanov, da bi jim zgradili javno kopališče. Na seji je župan objavil, da bodo o vprašanju še razpravljali.

PROTEST PARTIZANOV PROTI FASISTIČNI PROVOKACIJI

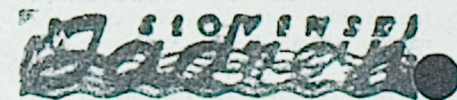
Zveza partizanov tržaškega okraja je poslala svoj protest tovarišem na Gorškem, kjer so fašistični elementi v Pevni pri Gorici oskrnili spomenik padlim borcem. Zveza partizanov tržaškega ozemlja ugotavlja, da pasivno zadržanje policijskih oblasti omogoča starim in novim fašistom kriminalna dejanja.

NEKAJ ŠTEVILK O SLOVENSKIH SOLAH

Na vseh slovenskih solah je letos 2.362 učencev in dijakov. Na slovenskih osnovnih solah je število otrok v primerjavi z lanskim letom padlo za 3,66 odstotka, na italijanskih pa za 9,57 odstotka. Ti podatki kažejo, da se prebivalstvo na Tržaškem stara in da ni dovolj mladega naraščaja, kar ni razveseljiva ugotovitev niti za Slovence niti za Italijane. S to ugotovitvijo je ovrženo tudi pisanje tistega šovinističnega časopisa, ki ugotavlja, da je za ugotovitev števila Slovencev na Tržaškem poleg popisa prebivalstva zgornjo tudi število otrok v slovenskih solah.

NA PROSLAVI »ITALIA 61« FASISTIČNA MILICA

S svečano sejo v občinski sejni dvorani v Trstu je zaključil svoje delo odbor za pripravo razstave »ITALIA 61«. Seje se je udeležil tudi minister Pella, ki so ga pozdravili najvišji predstavniki tržaških oblasti. Zalostno dejstvo je bilo, da so na slavnost povabili tudi zastopnike bivše fašistične milice in je tudi njihov prapor blestel med prapori bojevnih organizacij. Zupanstvo se zagovarja, da pač mora ob takšnih manifestacijah vladati čimvečje razumevanje.

Urejuje uredniški odbor. Glavni in odgovorni urednik Rastko Bradak. Izhaja vsak petek. Izdaja CZP Primorski tisk Koper. Uredništvo in uprava v Kopru, Cankarjeva 1, telefon 178. Posamezen izvod 20 din. — Letna naročnina 600 din. za tujino 1600 dinarjev ali 3,5 am. dolarja. — Bančni račun 600-78-1-181. Rokopisov in fotografij ne vračamo. — Tisk in klisefaj tiskarna CZP »Primorski tisk«

Manjšinska »zaščita« v Avstriji

Konec oktobra je imel v Celovcu predavanje znani mednarodni strokovnjak za manjšinsko problematiko in član komisije za človečanske pravice pri OZN prof. dr. Feliks Ermacora. V svojem predavanju je poudaril, da je manjšinska pravica v Avstriji neenaka in nepopolna. Do Gradščanskih Hrvatov in štajerskih Slovencev niso izvedli še nobenega določila, ki ga zahteva 7. člen mirovne pogodbe, prav tako pa ne izvajajo teh določil niti v vseh dvojezičnih

okrajih na Koroškem. Na koncu svojega predavanja je mednarodni strokovnjak izrazil željo, naj bi v Avstriji naposled le prišlo do enake in popolne zaščite vseh manjšin, ne glede na politične ali drugačne pomsleke. »Le tako,« je dejal govornik, »bo mogla Avstrija s popolno moralno pravico in z večjo učinkovitostjo zagovarjati svoje upravičene zahteve v korist južnotirolske nemške manjšine.«

O prosti izbiri zdravnika

Kako je s prosto izbiro zdravnika, sprašujejo naši zavarovalci in previvalci sploh. O tem vprašanju je bilo med drugim govora na zadnjem zasedanju skupščine Okrajnega zavoda za socialno zavarovanje v Kopru.

Odgovoriti na tako obsežno vprašanje se v takem članku ne da. Predvsem je treba tu ločiti pravice zavarovalcev in pravice prebivalcev. Pa tudi zavarovalci moramo ločiti med aktivne zavarovalce od njihovih družinskih članov itd. Zakon sam daje državljanom pravico do proste izbire zdravnika, so-

cialno zavarovanje pa mora s svojimi predpisi določiti, kdaj za svoje zavarovanje te preglede plačuje, kdaj plača potne stroške in pod.

Izvršni odbor skupščine zavoda je v ta namen izdelal osutek pravilnika, ki naj bi reševal vsa ta vprašanja za zavarovalce našega okraja. Osutek tega pravilnika je bil dostavljen večjemu številu zdravstvenih delavcev v okraju, predvsem pa vsem članom skupščine s prošnjo, da zavzamejo k temu pravilniku svoje stališče.

Na razposlan načrt pravilnika je zavod prejel 25 predlogov, o katerih so na omenjeni skupščini razpravljali. Tudi na samem zasedanju so dajali nove predloge.

Po daljši in vsestranski razpravi je bilo ugotovljeno, da je ta načrt potreben še preciznejše obdelave. Predvsem pa je bilo sklenjeno, da je treba dati ta predlog v širšo razpravo med sindikalne podružnice, tako da lahko pove svoje mnenje čim širši krog zavarovalcev. Pri vsem tem pa je treba imeti vedno pred očmi dejstvo, da čim bolj te pravice širimo, tem višji bodo prispevki za zdravstveno varstvo.

Drugo važno vprašanje, ki je bilo na tem zasedanju razpravljano, je bilo poročilo o finančnih odnosih med socialnim zavarovanjem in zdravstve-

nimi domovi. Med tema dvema institucijama so bile sklenjene pogodbe o pavšalnem plačevanju zdravstveno-ambulantnih storitev. S temi zdravstvenimi domovi so bili določeni za leto 1961 naslednji zneski za nudenje zdravstveno-ambulantnih storitev (drugi znesek pomeni vsoto, ki odpade v letu 1961 na 1 aktivnega zavarovalca, tretji pa na 1 prebivalca):

ZD Koper	45.000.000	4.330	1.587
Obratna ambulanta Tomos	10.680.000	4.954	—
ZD Izola	16.500.000	6.192	2.103
Obratna amb. Delamaris	7.600.000	4.682	—
ZD Piran	26.000.000	6.396	2.145
ZD Kozina	7.100.000	8.040	891
ZD Divača	7.633.000	7.067	1.499
ZD Sežana	17.405.000	5.885	3.005
ZD Komen	8.618.000	8.752	1.083
ZD Postojna	41.454.000	7.677	2.163
ZD Il. Bistrica	16.608.000	5.535	1.144

Gornje številke opozarjajo na disproporcije, ki bodo nastali na območjih posameznih komun ter zadevno obremenitev sklada osebnih dohodkov s prispevki za zdravstveno zavarovanje.

Tudi prosto izbiro zdravnika oziroma plačevanje zadevnih potnih stroškov bo treba do določene mere vsklajevati z višino gornjih izdatkov.

Bogomil Bitežnik

Tudi koprski okraj ni več kmetijski

Ko razpravljamo te dni o novem okrajnem perspektivnem planu, bo nemara marsikoga zanimalo, kolikereemu številu ljudi in kakšnim je ta plan namenjen, oziroma kdo ga bo uresničeval. Vojna je ozemlje našega koprškega okrajja huje prizadela kot večino delov ostale Slovenije. Mnogi boj je terjal velike žrtve ne samo samega prebivalstva, marveč je povzročil tudi občuten padec rojstev, ki so se pričela množiti šele v zadnjih letih. Padec števila prebivalstva je dalje povzročil po osvobojenju tudi odtok mnogih naših ljudi v ostalo Slovenijo in državo ter odhod optantov. Tako še zdaj nismo dosegli števila, ki so ga navajale predvojne statistike. Celo še od leta 1956 dalje, ko smo pričeli uresničevati zadnji perspektivni plan, se je število prebivalstva v treh naših občinah do konca plana lani znižalo za 1778, medtem ko se je v preostalih štirih le malo povečalo.

V koprski občini, ki je imela ob koncu leta 1960 skupaj 29.067 prebivalcev, je znašal prirastek 4.160 ljudi, to pa skoraj izključno samo v samem Koprju in njegovi neposredni okolici, ki jo zdaj večinoma že prištevamo k mestu. Za Koprjem je najbolj napredovalo ozemlje piranske občine, tudi tu pretežno v samem Piranu in v Portorožu. Napredek je znašal 2.005. Na tretjem mestu je Izola s prirastkom 1.577 prebivalcev. Tudi tu je napredovalo le mesto, medtem ko je okolica nazadovala. Končno je napredovala tudi Sežana, a samo za 71 ljudi. Ta mesta sama pa so stvarno bolj napredovala, ker računamo prebivalstvo celotnih občin, mnogo ljudi iz va-

si pa je prišlo v občinska središča in tako zmanjšalo število prebivalcev po vaseh.

Tudi v ostalih treh občinah je šel premik enako pot. Čeprav so mnogi prihajali v občinska središča, ki so naraščala, se je celotno prebivalstvo občinskih ozemelj kljub temu zmanjšalo. V hrpeljski občini za 778, v ilirskobistriški za 544, v postojnski pa za 273. Tako smo imeli leta 1956 v okraju skupaj 102.017, lani pa 108.217 prebivalcev.

Medtem se je tudi močno spremenila celotna struktura prebivalstva. Leta 1956 smo imeli v okraju 42.733 v kmetijstvu zaposlenih ljudi, lani pa samo 33.783 ali 8,9 odstotka manj. Padec kmetijskega prebivalstva je bil seveda v posameznih občinah različen. Dve občini — Izola in Piran — sta bili že leta 1956 visoko nekmečki. V Izoli je bilo tedaj le 27,9, v Piranu pa 26,7 odstotka v kmetijstvu zaposlenih ljudi. Lani jih je bilo v Piranu le še 16,8 v Izoli pa 17,3 odstotka. Sledilec ostale občine (prve številke pomenijo odstotke kmečkega prebivalstva leta 1956, druge leta 1960). Postojna (35,1) 29,8, Ilirska Bistrica (41,8) 35,4, Sežana (42,6) 35,1, Koper (49,8) 35,4, Hrpelje (62,1) 50,6 odstotka.

Obraten je bil proces množitve delavcev in nameščencev. Najmočnejši je bil v koprski občini, a stvarno samo v samem Koprju, zakaj drugod je število rastle le malo; izvzeti moremo do neke mere same Dekane, Šmarje in Ankarane. Napredek je bil naslednji (številke v oklepajih kot zgoraj): Koper (48,1) 60,1, Hrpelje (29,1) 40,7, Sežana (45,6) 52,8, Ilir-

ska Bistrica (46,6) 52,5, Izola (70,7) 74,6, Postojna (52,8) 56,3, Piran (72,2) 72,5 odstotka. Ostali odstotki odpadejo na neproduktivno prebivalstvo, otroke, upokojence itd.

Tako vidimo, da je imel koprski okraj leta 1956 izven kmetijstva zaposlenih še samo 50,7 odstotka, lani pa že 58,4 odstotka prebivalcev. Tako je postal v štirih letih nekmetijski in se je uvrstil v razmerje, ki velja skupno za vso Slovenijo. Edina občina, kjer prevladuje še vedno kmečko prebivalstvo, a tudi samo za 0,4 odstotka, je hrpeljska. Za prihodnje petletje predvideva plan še znatnejšo strukturno spremembo. Takrat naj bi bilo v kmetijstvu zaposlenih samo še 25 odstotkov, v nekmetijstvu pa 63,7 odstotka, izven produkcije pa 11,3 odstotka prebivalstva, ki bi narastlo na 115.750 ljudi ali za 7.533; od tega več kot polovica v samem Koprju, ki vedno bolj prevzema položaj resničnega središča.

Pred koncem oktobra je nova opekarna v Obrovu dala prvo opeko, ki so jo prodali v Skofjo Loko, Izolo in na Kozino. Mladi delavci iz Rijavč, Iluj, Pregarij, Javora, Obrova, Hrušice, Račice, Gradišča in še iz drugih vasi so tako prvič užili občutek, ki navdaja človeka, ko lahko vidi in otipa sadove svojega dela. Organizacija dela v opekarni sicer še ni izdelana, vendar človek čuti, da ima mladi kolektiv nastajajočih industrijskih delavcev obliko dobre volje, s katero bo premagal težave na poti do brezhibno organiziranega dela. To pot bo treba prehoditi hitro. Na sliki: nad krožno pečjo je nenehno delo; dan in noč, kar po vrsti, je treba sipati v odprtine premogov prah, da ogenj ne ugasne. Od pravičnega vzdrževanja ognja je močno odvisna kakovost opečnatih izdelkov

VEČERNA POLITIČNA ŠOLA V PIRANU PRED NOVO SEZONO

Neprecenljiva pomoč za bodoče delo

V dugi polovici novembra bo politična šola v Piranu pričela svoje tretje šolsko leto. Kot višja in sistematična oblika ideološko političnega izobraževanja bo pomagala vsem slušateljem, posebno pa še komunistom, globlje spoznati program Zveze komunistov. Za šolo se je prijavilo doslej že 88 slušateljev — članov ZK in drugih. Porazdeljeni bodo v dva oddelka. Med njimi je 20 prijavnih delavcev s slovenskih šol v piranski občini.

Za mladinsko politično šolo se je prijavilo doslej že nad 50 dijakov, med industrijsko in kmečko mladino pa jih bo še zbral občinski komite LMS.

Precejšnje zanimanje za politično ideološko izobraževanje je tudi med pripadniki italijanske manjšine v piranski občini. Doslej je šola dobila že 15 prijav, zlasti prosvetnih delavcev, in bo osnovala zanje poseben oddelk. To skupino pripravljata italijanski kulturni krožek »Tartini« v Piranu.

Skupno število vseh slušateljev bo letos na piranski politični šoli okrog 200.

Na šoli so predvideli razen italijanskega še 7 oddelkov: dva za prosvetne delavce, dva splošnega tipa, dva za mladino in oddelk slušateljev, ki bodo individualno študirali po programu šole. Razen tega pa so v teku še razgovori za organizacijo politično-

ideološkega študija za pomorščake Splošne plovbe.

Šola, ki ima sedaj stalno nameščenega upravnika, bo delala po načrtu, prilagojenem razmeram v piranski komuni ter po načinu, ki zahteva izvajanje teoretičnega spoznavanja aktualnega družbenega dogajanja.

Občinski komite ZK, občinski odbor SZDL in občinski komite LMS so prevzeli vso skrb za svojo politično šolo, da bi ta dala kar najboljše rezultate. Uprava šole se bo tudi letos obrnila na gospodarske organizacije, zavode in ustanove za plačevanje šolnine slušateljem iz njihovih kolektivov, računajoč pri tem na razumevanje, ki so ga pokazali prejšnja leta. Tembolj, ker bo šola neprecenljiva pomoč pri ideološko

političnem izobraževanju in pripravi za bodoče naloge kadrov vseh vrst v piranski komuni.

Vir

V POSTOJNI

Pred dnevi sta se v Postojni na prvem skupnem sestanku konstituirala upravni in nadzorni odbor nove občinske zveze za telesno kulturo. Za predsednika zveze so soglasno izvolili dosedanjega predsednika občinskega strelskega odbora Ernesta Šava, za sekretarja pa Miloša Jordana. Zveza je odslaj osrednje telo, ki bo koordiniralo v bodoče vse napredek telesne kulture v postojnski občini. (ma)

TUDI BREZ INVESTICIJ LAHKO GRE

do bistvenih izboljšav

Opekarna v Mali Bukovici pri Ilirski Bistrici je stara in delo v njej je bilo še nedolgo tega zaradi primitivnosti naprav fizično kaj naporno. Zato je vodstvo opekarnice v zadnjih dveh letih storilo nekatere ukrepe, ki so stali malenkostne zneske, so pa olajšali napore in še pomagali povečati proizvodnjo.

Tako so iz odpadnega materiala izdelali 7 vozikov na 3 kolesa za prevoz opeke v sušilne koozice in v peč. S tem je odpadlo težko garanje s samokolicnicami, ki so bile naložene tudi s 400 kg bremena.

Isto velja za napravo za dviganje premoga na peč. Zopet so uporabili star material, ki so ga našli med staro šaro in na »Odpad« in v eni uri spravi sedaj delavec brez napora dnevno potrebno količino 3 tone premoga na peč. Prej je za to delo bil potreben en delavec ves dan.

Zgraditev ventilatorja ima vsestransko ugodno posledice. Prva je v tem, da prihranijo takrat, ko krožno peč zakurijo, na kurjavi kar polovico. Druga je v manjši odvisnosti od vremena: vlek v peč je enakomeren, to pa ima za posledico, da se opeka hitreje in bolje žge in je treba za žganje manj časa. Ugodnosti ventilatorja pa čutijo tudi delavci: prej so delali v celicah pri temperaturi od 50° do 60°C, sedaj pa temperatura nikoli ne preseže 35°C.

Med izboljšave smemo šteti še namestitev polic v koozicah za sušenje opeke. Vseh koozic v opekarni je za 4,5 km. Prej so nalagali opeko drugo na drugo do strehe koozice. Pogosto se je spodnja opeka zaradi pritiska zgornjih vrst lomila in nastajala je nenehno velika škoda. Z namestitvijo polic so zelo zmanjšali izgube zaradi loma, razen tega pa se jim opeka sedaj hitreje in lepše suši. Zaradi pomanjkanja denarja vseh koozice še niso mogli opremiti s policami, bodo pa to delo nadaljevali v okviru danih možnosti.

Vse to, pa še povečano zanimanje delavcev za delo, saj so lahko sproti spremljali otipljive rezultate teh ukrepov, je imelo za posledico, da so v enem letu povečali proizvodnjo od 3.378 tisoč opečnih enot (v letu 1959) na 4.200 tisoč enot, kolikor jih bodo izdelali tudi letos. Več pa že ne gre, ker tega ne dopuščajo niti peč niti sušilnice. Brez dinarja investicij so tedaj dosegli uspehe, ki lahko služijo za zgled še marsikomu. im

POLOVICA PROIZVODNJE ZA IZVOZ

Po temeljitih pripravah v lanskem letu je podjetje »Litostroj« uspelo skleniti letos že za 4,5 milijarde dinarjev pogodb za izvoz svojih izdelkov, kljub izredno hudi konkurenci na svetovnem trgu turbin, črpalnih naprav, žerjavov itd. Del poslov so sklenili v okviru kreditnih sporazumov naše države z različnimi državami Azije in Afrike. Skupaj s tovarnami »Djuro Djakovič«, »Rade Končar« in mariborsko »Metalno« pa bo izdelal »Litostroj« celotno opremo za dve cementarni v Indiji in Etiopiji.

IZ VREMSKEGA BRITOFA SO VESTI

Zdaj gre pa zares za klub

Tudi v Vremškem Britofu so poslušali predavanje o beograjski konferenci. Prisotni člani krajevne odbora SZDL, člani OO ZKS, krajevnega odbora, odbora ZB NOV, LMS in PD »Vremščičica« so z velikim zanimanjem sledili izvajanjem tov. Janika Vatovca. Po predavanju je bila razprava, v kateri je zlasti živahno sodelovala mladina. Na predlog

mladincev so čez nekaj dni ponovili predavanje za ves mladinski aktiv.

Po dolgem odlašanju, ki ga je povzročilo vodstvo PD »Vremščičica«, so v okviru SZDL spet obudili razpravo okrog priprav za ureditev klubskih prostorov. Dela so že v teku in računajo, da jih bodo lahko kmalu zaključili. Žal so na tesnem s sredstvi za opremo in za televizor, vendar upajo, da bodo našli še kje razumevanje in pomoč.

Sekcija za komunalne zadeve pri krajevnem odboru SZDL, ki je že doslej organizirala razna dela, je že sestavila predlog, v kakšne namene naj se uporabijo sredstva krajevnega odbora, ki znašajo letos blizu pol milijona dinarjev. -er

Nakratko

NA NOVOSADSKI UNIVERZI 6500 ŠTUDENTOV

Na vseh šestih fakultetah novosadske univerze, ki deluje že drugo leto, se je vpisalo to jesen 6500 rednih in izrednih študentov. Velik porast v številu študentov opozarja, da bo treba pospešiti gradnjo novih objektov, ker so že letos prostori maksimalno izkoriščeni.

NOV INŠTITUT ZA EKONOMIKO INVESTICIJ

V Beogradu je ustanovila Jugoslovanska investicijska banka Inštitut za ekonomiko investicij kot samostojno znanstveno raziskovalno ustanovo, ki se bo ukvarjala z raziskovanjem na področju investiranja.

KONGRES ZA PREVENTIVNO MEDICINO

V navzočnosti kakih 600 delegatov in gostov je v Sarajevu IV. kongres za preventivno medicino Jugoslavije. Glavna tema kongresa je organiziranje preventivnega medicinskega dela v komunah. Kongresa se udeležujejo tudi strokovnjaki iz Grčije, Poljske, ZSSR in Češkoslovaške.

VELIK TEKSTILNI KOMBINAT

Ze leto dni gradijo v Zadru velik tekstilni kombinat, ki bo veljal okrog 5,5 milijarde dinarjev. To bo največje industrijsko podjetje v Zadru, kjer bodo izdelovali iz surovega bombaža tekstilne izdelke.

POVEČANA PROIZVODNJA ŽIVIL

Poročajo, da je bila proizvodnja živil v naši deželi v prvih devetih mesecih letošnjega leta za 14 odstotkov večja od proizvodnje v istem obdobju minulega leta. Proizvodnja moke se je povečala za 6%, olja, margarine in rastlinske masti za več kot 20%, piva za 16%, sadnih predelav za 35%, svežega mesa in mlečnih izdelkov za 4% itd.

NAŠ GOSPODARSKI KOMENTAR

O nekaterih potrebnih ukrepih

Brez dvoma je med zakoni oziroma predpisi, ki jih je sprejela Zvezna ljudska skupščina na zadnjem zasedanju, največ zanimanja za temeljni zakon o gradnji investicijskih objektov, čeprav ne smemo zmanjševati pomena tudi drugih devetih zakonov, ki so bili sprejeti na istem zasedanju.

Znano je, da so na področju investicijske izgradnje stalne težave, ki povzročajo gospodarstvu tudi škodo. Znano je, da smo v investicijski gradnji iz leta v leto prekoračevali planske okvire in da je pretirana gradnja povzročala na trgu motnje, v prvi vrsti pa nestabilnost cen. Tako so se nekateri proizvodi, pomembni za gradnjo, tako podražili, da so postale njihove cene ovira za povečano gradnjo. Kot značilen primer naj omenimo podražitev opeke do take višine, da so začeli zasebniki sami izdelovati navadno opeko z najbolj primitivnimi sredstvi in mnogo ceneje. Tako delavnost je postala zlasti v LR Hrvatski tako široka, da je ogrozila delo opekarn, kjer so se začele kopičiti zaloge.

Dosedanji predpisi o gradnji investicijskih objektov so trpeli tudi zaradi prevelikih administrativnih posegov, kar je čisto oviralo hitro gradnjo.

Novi zakon temelji na načelih, da sme administracija posegati le v pogledu varnosti, stabilnosti in kontrole uporabe tehničnih predpisov in obveznih standardov. Investitor sam pa mora odgovarjati za posamezne tehnične rešitve in za zagotovitev ekonomičnosti investicije. Tako bodo investitorji sami sprejemali investicijske programe in seveda s tem tudi odgovarjali za uspeh ali neuspeh investicijskega objekta.

Temeljni zakon o gradnji investicijskih objektov ima še mnogo drugih novih in važnih določil tako glede možnosti projektiranja, glede omejitve gradenj samo v okviru zmogljivosti gradbenih podjetij in podobno. Posebno pomembna pa je novost, da se objekti lahko grade za naprej znatnega investitorja, pa tudi za prodajo na tržišču, to je za neznanega investitorja. Glede reševanja specifičnih problemov daje novi zakon velika pooblastila re-

publikam in komunam, da to rešujejo v okviru svojih pristojnosti.

Drugi konkretni ukrep je napovedan poseg Narodne banke v dodelitvi sredstev za obratne namene iz centralnih virov. Govora je o višini do 50 milijard. Ta sredstva bodo dodeljena v prvi vrsti za povečanje izvoza, za potrebe usmerjanja uvoza, za odkup kmetijskih pridelkov, za nabavo živinske krme in za zagotovitev del v zvezi z jesensko setvijo. Poleg tega bodo sproščena za obratne potrebe sredstva čistega dohodka podjetij. Pričakujejo, da bo sprostitev zajela v celoti do 60 odstotkov letošnjih omenjenih sredstev.

Končno naj še omenimo vedno bolj živahno razpravljanje in po nekaterih napovedih že tudi skoražen prehod na sistem vnovčne realizacije v gospodarstvu. Podjetja bi po tem načelu ugotavljala in obračunavala svoj celotni dohodek in drugo na podlagi vnovčene in ne več fakturirane realizacije kot doslej. Toda o tem kasneje, sedaj naj na ta problem le opozorimo. -žj-

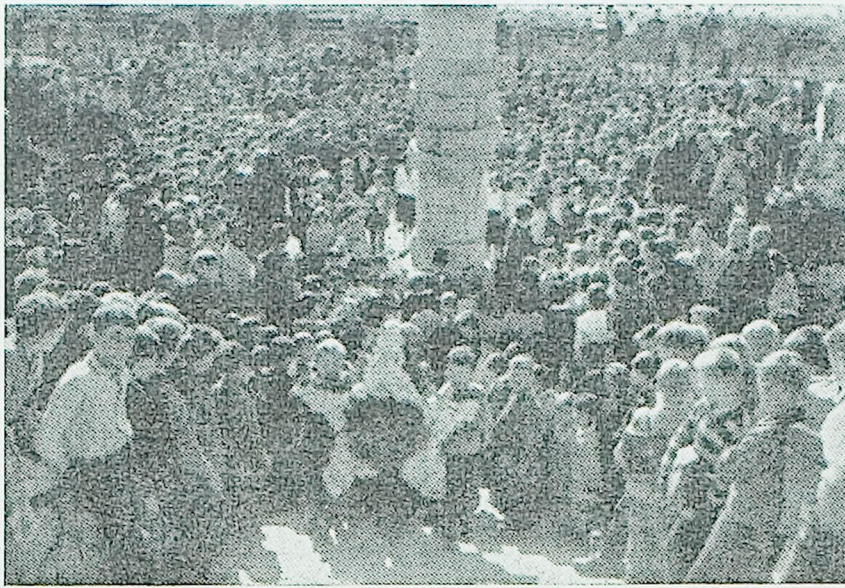
Kmečki praznik v Ravnu

V nedeljo so Ravenci že sedmič zapovrstjo praznovali svoj praznik. Pripravili so bogat program, vendar jim je slabo vreme napravilo precej neljubih nevšečnosti. Kljub temu pa so se organizatorji potrudili, da so bili ljudje s praznovanjem zadovoljni. Otvoritveni govor je imel podpredsednik ObLO Piran Ivan Korošec, ki je poudaril pomen praznika za Raven in okoliške vasi. Zatem je zapel otroški pevski zbor osnovne šole nekaj pesmi. Veliko zanimanje je vladalo za razstavo vin. Razstavljenih je bilo blizu 60 vzorcev različnih vin, ki so jih kmetje in ostali poskušali in ocenjevali. Eno najbolj zanimivih točk programa so priredili mopedisti, ki so se med seboj po-

merili v spretnostni vožnji. Po tekmi in ogledu razstave so goste pogostili, zvečer pa je bilo v kulturnem domu ljudsko rajanje. Zaključek kmečkega praznika bo prihodnjo nedeljo v Novi vasi. Ob tej priložnosti bodo podelili nagrade mopedistom in najboljšim vinogradnikom.

PRED OTVORITVILJO KLUBA IN KNJIŽNICE

V sredo, 15. t. m., v popoldanskih urah bodo v Sežani otvorili klub in knjižnico, ki so jo te dni preselili iz starega grada. Sežanci že komaj čakajo, da bi prebili kako prijetno in poučno urico v prijetnem okolju, kakršno bo zares nudil lepo urejen klubski prostor.

Pionirji osnovne šole v Ilirski Bistrici so spomenik padlim borcem okrasili ob Dnevu mrtvih s cvetjem in vencii

OSNOVNI NAČRTI KMETIJSTVA NA POSTOJSKEM

V petek je bilo v Postojni posebno posvetovanje o sestavi osnovnih načrtov perspektivnega gospodarskega razvoja kmetijskih podjetij v postojnski občini. Udeleženci posveta so dali v razpravi največji poudarek realnosti načrtovanja, naglašajoč, da morajo postati osnovni načrti osrednji instrumenti, s katerimi bodo gospodarske organizacije predvidele realne možnosti za dvig kmetijske proizvodnje na tem področju.

PLANINA PRI RAKEKU

V eni zadnjih številčk našega lista smo pisali o tem, da so v Planini pri Rakeku postavili spomenik, ki je stal nekakaj v Postojni. To je zgrešeno, kajti Viharjev spomenik, ki je stal na današnjem trgu Padlih borcev v Postojni, so fašisti 5. oktobra 1941 razbili.

V GOLCU JE ŠOLA

V eni izmed prejšnjih številčk »Slovenskega Jadrana« se je v poročilo našega sodelavca iz Hrpelj o volitvah v nove šolske odbore vrnila neljuba pomota. V poročilu je bilo med drugim omenjeno, da morajo otroci iz Golca hoditi v nižje razrede osnovne šole v Obrov, v višje razrede pa v Podgrad. Iz tega bi se dalo sklepati, da v Golcu sploh nimajo šole, kar pa ni res. Kljub pomanjkanju učnega kadra šola v Golcu letos ni bila ukinjena in teče pouk v nižjih razredih nemoteno dalje. V višje razrede pa morajo učenci iz te vasi hoditi v podgradsko osemletno šolo. Prosimo bralce, da nam pomoto oprostijo.

JEZIKOVNI TEČAJI V SEŽANI

Delavska univerza v Sežani je med drugim vnesla letos v program tudi jezikovne tečaje za italijanski, angleški in nemški jezik. Tečaji so se začeli v začetku meseca oktobra in jih obiskuje okrog 75 slušateljev. Mnogo prijav je bilo zaradi tehničnih ovir odklonjenih in bodo prijavitelci lahko sprejeti v naslednji tečaj. Po programu bodo tečaji trajali šest mesecev. Sredi novembra se bo začel tudi tečaj za pridobitev kvalifikacije, v katerega se je prijaviilo 30 kandidatov.

DIVAŠKI PROBLEMI

Najnujnejše je vprašanje prostorov

V malokaterem kraju v sežanski občini deluje aktivno toliko društev kakor v Divači. Tu so taborniki, Partizan, DPD Svoboda z godbo, pevski zborom in drugimi sekcijami, Avto-moto društvo, Prostovoljno gasilsko društvo, foto krožek in na vidiku je še radioamaterski krožek. Potem je tu še v enec političnih organizacij in družbenih organov. In vsaka organizacija, društvo, sekcija, krožek ali organ potrebuje svoj »življenjski prostor«. Divača pa je s pro-

stori tako na tesnem, da je joj. Zato ni čudno, da se v mali sejni dvorani v združenem domu in v dveh majhnih sobah za dvoraničnim odrom gnete desetine in desetine, ki postanejo naenkrat stotine aktivnih članov vseh organizacij in društev. Posređi je seveda stanovanjska tiska, ki je zahtevala prostore v združenem domu za stanovanja. Treba bi bilo torej misliti na vsaj delno sprostitev teh prostorov.

Razen gornje rešitve je krajevni odbor SZDL predlagal, naj bi se v Divači ukinilo sklepanje zakonskih zvez, tako da bi pridobili tudi sobo, ki je rezervirana v ta namen. Tudi o tem predlogu bi morda kazalo razmisliti, kajti navada je, da se novoporočenci običajno odpeljejo še k fotografu v Sežano. Porok pa je v Divači največ kakih dvajset na leto. Vsekakor pa bi morali o tem spregovoriti sami volivci. Manj sprejemljiv bo predlog, po katerem naj bi se utesnili tudi krajevni urad.

V Divači je tudi nujna preselitev pošte, ki gostuje v železniških prostorih. Morda bi ne bilo napak, če bi pošta odkupila kako stavbo, nemara ono, ki jo sedaj še uporablja podjetje »Krasoprema« Dutovlje (prej Mizarstvo, Divača) za priročno skladišče. Druga varianta pa je, da se ta stavba popravi in uredi za stanovanja, kar bi pomenilo, da bi morala pošta poiskati druge prostore ali zgraditi kaj novega.

O potrebi po trgovini s sadjem in

zelenjavo v Divači je bilo že marsikaj povedanega. In morda še bo. Se bodo odločili za ukinitev bifeja pri železniški postaji? Mnogi so za to, da se v sedanjih prostorih bifeja uredi preprotna trgovina. Kaže pa, da se kolektiv gostinskega podjetja s predlogom ne strinja.

In končno: v Divači je nujno potreben parkirni prostor in nič ne bi škodilo, če bi malce drugače speljali tudi čuden ovinek pri restavraciji »Risnik«. In ker se tu ustavlja lepo število avtobusov, bi kazalo misliti še na čakalnico, kjer bi prodajali tudi vozne listke. Morda bo ta zadnji problem najlažje rešljiv, če bo zanj zvedelo koprsko ali kako drugo avtobusno podjetje in če je krajevni odbor ostalo še kaj sredstev. Končno? Se zdaleka ne.

PRED ZAČETKOM TUDI V SEŽANI

Ideološka komisija Občinskega komiteja ZKS v Sežani je v glavnem zaključila priprave za večerno politično šolo, ki bo letos že tretjič po vrsti.

Komisija je sestavila nov program, ki se od dosedanjih razlikuje po tem, da je njegovo izhodišče predvsem v komuni in dogajanja v sodobnem svetu, kar pomeni, da bodo predavatelji in sami slušatelji uporabljali zlasti induktivno metodo pri podajanju in sploh pri obravnavanju snovi.

Za razliko od dosedanjih bo šola trajala morda nekaj več kot štiri mesece. Zato pa bo nujno da bodo slušatelji intenzivno sledili predavanjem in snov dodatno predelali v razpravah. Po končani šoli v Sežani se bo prvič začela šola tudi v Divači, kjer je tudi lepo število interesentov. Razen tega bodo poseben tečaj organizirali tudi prosvetni delavci. Čeprav je program tega tečaja dokaj obširen, se bo odvijal občasno po objektivnih možnostih.

Povečali bodo parkirni prostor

Kljub temu, da je parkirni prostor pred vhodom v Postojnsko jamo skoraj nov, je že letošnji rekordni turistični promet, ko so našteji pred jamo nad 30.000 motornih vozil, opozoril, da je treba njegove zmogljivosti čimprej povečati.

Delovni kolektiv Zavoda »Postojnske jame« se je zato odločil,

da bodo pričeli z deli že letos. Obstoječi parkirni prostor bodo razširili proti reki Pivki z materialom, ki ga bodo nakopali v rebrbi, koder bo stala bodoča remiza za jamski vlak.

Skorajšnji začetek izvrševanja omenjenih del sodi v program za kompleksno modernizacijo prometnih zmogljivosti Postojnske jame. Kot je znano, pripada v tem načrtu najvažnejše mesto gradnji nove krožne proge za prevoz turistov po podzemlju.

KOLEKTIV OBLO POSTOJNA BO VOLIL ZAČASNI SVET

V zadnjih dneh so v delovnem kolektivu ObLO Postojna pospešili priprave za izvolitev prvega organa upravljanja, to je začasnega sveta delovnega kolektiva, ki bo štel devet članov. Na pobudo občinske grupe postojnske sindikalne podružnice uslužbenecv so sestavili tudi kandidatsko listo za bodoči svet ter prvi osnutek pravilnika o njegovih pristojnostih.

Delovni kolektiv ObLO Postojna, ki se z veliko zavzetostjo pripravlja na nove spremembe, je doslej izvršil tudi oceno delovnih mest ter ostale priprave v zvezi z novim načinom nagrajevanja, ki stopi v veljavo s 1. januarjem 1962.

Orazmov Nino iz Nasirca pri Kozini

Z asfaltne ceste, ki strmo zavije proti obmejnemu Krvavemu potoku, se odcepi kolovozna, nič kaj gladka pot v Nasirec, ki premore okrog 17 hišnih številčk s 70 prebivalci. Naselje je baje nastalo ob preseljevanju narodov. Trdijo, da so že leta 605 po našem štetju tukaj prebivali slovaški predniki današnjih Nasirčanov in da je bila sedanja cerkva Svete Trojice takrat pogansko svetišče, kjer so pravoverni Slovani sezigali koštrune, teleta in vole na čast svojim božanstvom in se seveda sami pri tem pošteno mastili. Po takih obredih so bili močno žejni in so prišli

Poravnalni svet v Hrpeljah

Od izvolitve je poravnalni svet reševal in rešil okrog 15 zadev. Zadeve, ki jih je uspelo svetu rešiti, so bile predvsem zasebne tožbe kaznivega dejanja zoper posest in čast.

Običajno so stranke v postopku obravnave nepopustljive in spreminjajo ter zanikajo že podane izjave, tako da je članom sveta večkrat zelo težko najti pravilno rešitev, toda kljub temu so člani zelo prizadevni, saj so bili kos vsaki obravnavi in so vedno našli rešitev, ki je bila sprejemljiva za obe stranki. Med drugim je svet rešil tudi tožbo, ki je bila že na krožnem sodišču.

Tožeče in tožene stranke so v začetku gledale na delo in rešitve poravnalnega sveta z nezaupanjem. Toda ko je svet dokazal svojo sposobnost in upravičil svoj obstoj, so stranke uvidele, da je

le boljša takojšnja sprava oziroma rešitev, kajti sredstva, ki jih uporabljajo člani sveta, so jim bolj poznana in prav zaradi tega gre poravnalnemu svetu vse priznanje.

Mnogo cvetja na grobovih

Grobove mrtvih in številne spomenike žrtvam okupatorjevega terorja je prebivalstvo na Postojnskem tudi za letošnji 1. november lepo uredilo in obsulo s cvetjem. Tisočera mladina postojnskih in okoliških šol je že 31. oktobra množično obiskala številne partizanske spomenike in se z globoko pieteto poklonila neustrašni borbi ter nesebično žrtvovanim živ-

ljenjem umrlih borcev za svobodo. Istega dne popoldne je bila osrednja občinska komemoracija za Dan mrtvih ob spomeniku na Trgu padlih borcev in na vojnem pokopališču v Postojni. Po žalnih besedah in žalostinkah, ki sta jih zapela in igrala zbor DPD Svobode in vojna godba na pihala, so ob spomenik položili vence, grobove pa obsuli s svežim cvetjem.

Z OBISKA V NASIRCU PRI KOZINI

Ob kozarcu »letošnjega«

na rešilno misel, da bi pod vasjo na sončni legi zasadili trto. In od takrat imajo v Nasircu tudi vinograde, kjer pridelajo plemenito istrsko kapljico. Pogansko bogoslužje so v tem kraju davno opustili, polagoma opuščajo tudi druge verske obrede, obdržali pa so žejo in vinograde do današnjega dne.

O tem nekontroliranem zgodovinskem ozadju, za čigar točnost ne morem jamčiti, je tekla beseda pri Orazmovem očetu, ki ga kličejo kratko Nino, njegovi ljubki vnuki pa nono.

»Murva, v katero ste se skoraj zaleteli pred mojo hišo, je stara 600 let. Zasadili so jo, ko je bila hiša zgrajena. Lipe pa, ki ste jih videli, so stoletnice. Najstarejši je seveda vinograd, čeprav tistih trt izpred 1000 in toliko let danes ni več. Le zemlja, iz katere rastejo moje trte, je še stara dojljia prvih in poznejših trtnih rodov,« je lepo povedal oče Nino.

Potem je šel in prinesel na mizo liter »letošnjega«.

»Mošt je še, zato je kalen. Ma že zdaj se čuti, da je mnogo sonca v njem. Prepričajte se! Trčili smo. Rezek, sladkoben okus napoveduje letos močno maligansko rast.

»Koliko pa pridelate vina? Saj v hrpeljski občini ni vinogradniškega področja. Višinsko podnebje in burja nimata pogojev za vinogradništvo,« sem modroval.

»Tale klance, ki pada od vasi nazadol proti južni strani, že božajo topli morskimi vetrovi in ga grejejo toplejši žarki. Morda naj bi bil tukaj prav zato začetek vinorodne Slovenske Istre. Nasirec je obrnjen s hrbtom proti burjasti Kozini, z licem pa proti Trstu in sončni Istri. Zato tukaj uspevajo najboljše češnje, pa tudi marelice in hruške, nekoliko manj jabolka. Za trto je lega tudi ugodna. Potrebno jo je seveda pravilno negovati in izbirati ustrezno

vrsto cepljenk. Dolgočasili se boste, ako bi vam to razlagal. Moj pračed in ded sta si nabrala pri tem veliko izkušnje, po njima pa sem se jih nalezil tudi jaz. Naj vam zadostuje, če vam povem, da so k mojemu dedu redno vsako leto prihajali vinski trgovci s Kranjske in z Notranjske po vino, ker jim je bil Nasirec najbližji vin, ker jim je bil Nasirec najbližji nabavni vir istrskega vina, ki po kvaliteti ne zaostaja za drugimi istrskimi vini. Koliko »ga« pridelam, ne bom pravil, čeprav niste od davkarje in finance. Zame, za mojo družino in za dobre prijatelje ga bo do drugega dovolj, če ne boste pogosto žejni!« Segavi stric Nino je hudomušno pomežiknil in nam napolnil kozarce.

Orazmov oče se ponaša s tem, da je v prejšnjih časih dobival na tržiških vinskih razstavah prve nagrade za svoj pridelek. Nagrade niso bile v denarju, marveč v izbranih trtnih sadikah. Nino Orazem velja v teh krajih za naprednega vinogradnika in sadjarja. Vina ne prodaja. Višek pridelka vstekljeniči in z njim pogosti svoje znance in prijatelje, ki radi obiskujejo njegov gostoljubni dom.

Ob slovesu me je povabil oče Nino na Martinovanje in me prosil za botra letošnjemu vinskemu novorojencu. Menda zato, ker ve, da sem abstinent.

Jana

Kaj pravijo drugod

VISOKI OBISK

V nedeljo je avstrijski podkancler dr. Bruno Pitterman obiskal v družbi podpredsednika Zvezne ljudske skupščine Franca Leskoška ter avstrijskega generalnega konzula v Ljubljani g. Karla Newola Velenje, kjer se je zanimal ne samo za rast tamošnjega rudnika lignita, temveč tudi za nastanek in razvoj novega mesta ob Paki ter soštanjske termoelektrarne.

GLAS

ZDRUŽITI KOMUNALNE DEJAVNOSTI

Pri Obrtno-komunalni zbornici za kranjski okraj je pet strokovnih odborov, med katerimi je v zadnjem času najbolj aktiven odbor za komunalno. Njegova aktivnost pa je spričo številnih problemov razumljiva. Dostojen je bil vse preveč pogost pojav, da je bilo potrošenih precej nepotrebnih sredstev, ker komunalna podjetja, zavodi in razni servisi niso imeli koordiniranih delovnih načrtov, kar pa je bilo prav zaradi razcepljenosti tudi težko realizirati. Torej je osnovni problem, ki bi se ga bilo treba kar najhitreje lotiti — združevanje najrazličnejših komunalnih dejavnosti v enotna podjetja za celotne komune ali pa vsaj za mesta ali večja naselja. Tem podjetjem bi bilo treba tudi točno določiti, kakšno dejavnost sploh obsega komunalno gospodarstvo.

Primorske NOVICE

DALMACIJA EKSPRES SKOZI NOVO GORICO

Ko bo s 26. majem prihodnjega leta začel veljati nov vozni red Jugoslovanskih železnic, bo začel voziti skozi Novo Gorico mednarodni vlak »Dalmacija ekspres«. Ta sezonski mednarodni vlak bo vozil iz Ostenda preko Jesenic, Nove Gorice na Reko. Na našem območju se bo ustavljal na Mostu na Soči in v Novi Gorici.

Mednarodni vlak »Dalmacija ekspres« bo odhajal iz Jesenic proti Reki vsak dan okoli 14. ure, na Reko pa bo prihajal ob 19.30 uri. Z Reke pa bo odhajal približno ob pol enajstih ter se ustavljal na Jesenicah nekaj pred 16. uro. Vozile bodo Dieslove lokomotive, ki jih bo železniškemu transportnemu podjetju Nova Gorica posodilo podjetje iz Maribora.

Mednarodni sezonski vlak, ki bo vozil po našem območju, bo nedvomno precej pripomogel k okrepljivi zlasti prehodnega turizma na Goriškem.

S PLENARNE SEJE OKRAJNEGA SVETA SVOBOD IN PD

Socialistični človek ne more biti samo številka

Zakaj naše ljudskoprosvetno življenje nazaduje — Ne gre samo za trenutno zagato, ampak za perspektivo tudi 10 let — Program dela je načrtovan po potrebah — Podrobna analiza dela društev v komuni

Člani okrajnega sveta Svobod in prosvetnih društev ter predstavniki občinskih svetov so se zbrali pretekli teden na plenarni seji v Kopru, da bi načrtovali program dela za prihodnje leto.

Kratek pregled pretekle sezone, po izvajanju predsednika okrajnega sveta Ivana Mavsarja, ne kaže nekih vidnih vzponov in dosežkov razen na glasbenem področju. Z vidnimi uspehi in z množičnostjo se lahko pohvalimo le pri mladinskem zborovskem petju in s proslavo 20. obletnice revolucije v okrajnem merilu na koprskem glavnem trgu. O nekaterih dosežkih lahko še govorimo pri godbah na pihala in v udeleževanju ansamblov zabavne glasbe, težko pa bi rekli, da smo zadovoljni z drugimi oblikami v našem ljudskoprosvetnem življenju, kot so to klubi, dramatika in izobraževalno-vzgojna dejavnost.

Objektivna ocena dela v pretekli sezoni kaže, da naše družbeno življenje stagnira in krivda za to ni samo v premajhni aktivnosti članov in vodstvenih organov, ampak so vzrok tudi objektivne težave, ki jih je povzročilo pomanjkanje finančnih sredstev. Lepi načrti so ostali tako večinoma le na papirju.

Program za leto 1962 so letos načrtovali ljudskoprosvetni delavci po potrebah svojega kraja in razvoja. Zavedajo se, da socialistični delovni človek ne more biti samo številka v tovarni in da smo vsi odgovorni za njegovo izobrazbo, družbeno uveljavljanje in umetniško izživljanje. Za uresničenje teh potreb so poleg ljudskoprosvetnih delavcev odgovorni tudi vsi naši politični in oblastveni forumi.

Tako govori program v prvi vrsti o vključevanju mladine v najrazličnejše stare in nove oblike družbenega življenja, kot tudi v ustvarjene organe. Do zdaj je to uspelo samo na področju zborovskega petja, potrebno pa bi bilo tudi na drugih področjih. V okviru bodočega programa je že bilo posvetovanje o dramski dejavnosti, potrebno pa bi bilo še posvetovanje o klubih, ki jih bi morali organizirati na terenu v sodelovanju s sindikalnimi forumi in podružnicami. Socialistično zvezo in z mladinsko organizacijo. Posvetovanje predvidevajo še z glasbenimi strokovnjaki in z vodji pevskih zborov odraslih, z godbeniki in s člani filmskih ko-

misij. Zrcalo praktičnega dela društev naj bi se izkristaliziralo na okrajni reviji dramskih društev, pevskih zborov, otroških in mladinskih pevskih zborov, godba na pihala, zabavnih ansamblov in v republiški reviji zabavnih ansamblov. Vse te revije naj bi bile večdnevne, popestrjene ljudskoprosvetne manifestacije, na katere bodo vezana tudi posvetovanja. Okrajni svet ima v načrtu tudi nekaj seminarjev, občinski sveti pa naj bi že sedaj izbirali kandidate za poletne seminarje v Kopru.

Z vključevanjem mladine v ljudskoprosvetno delo nastaja še vprašanje kulturno-umetniških društev na naših srednjih šolah. Posebno v Kopru, kjer imamo že

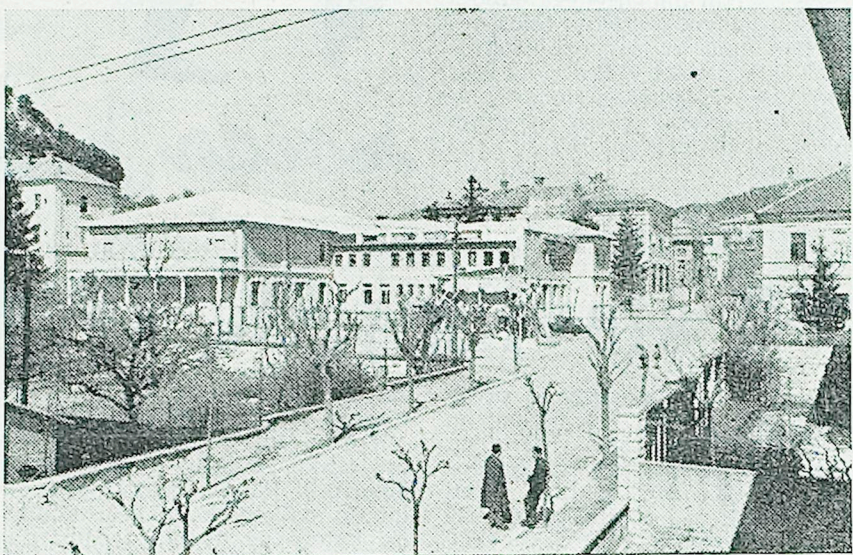
vrsto srednjih šol, bi lahko imeli nekaj takih močnih društev.

V tem okvirnem delu je predvideno podrobnejše in konkretno izvajanje nekaterih nalog, ki sodijo v kompetenco občinskih svetov, kakor tudi dela na občinskih skupščinah. Iz poročila komisije bo črpal problematiko tudi okrajni svet in jo predložil v razpravo Svetu za kulturo in prosveto pri OLO Koper.

V zvezi s tem programom dela je vsklajen tudi orračun v višini okrog 10 milijonov dinarjev.

V razpravi so člani sveta udujarjali potrebo po pestrejših oblikah ljudskoprosvetne dejavnosti, ki je zadnje čase žal v zastoju. Za izvedbo tega mini- (Nadaljevanje na 8. strani)

GOSTOVANJE SG IZ TRSTA NA KOPRESKEM

Pretekli teden je Slovensko gledališče iz Trsta gostovalo v Kopru, Izoli, Hrpeljah in Postojni z dramo Jožka Lukeša »Prigrišče zemlje«. Delo govori o problemih tržaške okolice in o odnosu slovenskega človeka do zemlje. Številno občinstvo je nagradilo slovenske umetnike iz Trsta s prisrčnimi aplavzi. Režiser drame je avtor. O delu smo podrobneje pisali ob krstni uprizoritvi v Trstu ob koncu pretekle gledališke sezone.

V Postojni so gostovali tržaški gledališčniki v Kulturnem domu, ki ga vidimo na sliki.

Iznajdljiva mladina v Dolanah in v Prestranku

Mladinska organizacija in sekcija SZDL za kulturo in prosveto v Dolanah sta dali pobudo za nabitelno akcijo, s čigar izkupičkom naj bi opremili dolanski vaški klub s televizijskim sprejemnikom.

Mladina namreč po dogovoru s tamkajšnjo kmetijsko zadrugo pridno obira sadje pri zasebnih pridelovalcih, zadruga pa bo namenila del iztržka dolanskemu klubu.

Podobno akcijo so sprožili tudi pionirji osnovne šole v Prestranku, ki v prostem času izdelujejo zabojce za embalaranje tržnih viškov zadržnega sadja. Z izkupičkom bodo opremili oddelke za tehnično vzgojo na osnovni šoli v Prestranku. (ma)

GRE ZA KOPRSKO BALETNO ŠOLO

Načrti okrog Baletne šole v Kopru, ki piše že 14. leto svojega življenja, da bi jo vzdrževale vse tri občine, niso uspeli. Zdaj je šola že 4 leta na proračunu okraj-

nega sveta Svobod, v bodoče pa tega ni več mogoče zagovarjati, ker je to izrazito komunalna kulturna ustanova. Tako se je za ostrilo vprašanje obstoja te šole. Okrajni svet je odredil zato koprskemu občinskemu ljudskemu odboru, naj prouči to vprašanje in se do 20. novembra odloči glede finansiranja baletne šole, okrajni svet Svobod pa je pripravljen prispevati za njeno vzdrževanje še dve leti po 500.000 dinarjev.

NOVE knjige

Najuglednejše mesto med novimi knjigami, ki so izšle pred kratkim za mladino, sodi vsekakor prvi slovenski otroški leksikon **MLADI VEDEZ** (izšel pri založbi Mladinska knjiga v Ljubljani). Leksikon je namenjen otrokom od 8. do 15. leta starosti, zaradi prikupnih ilustracij najbolj slovenskih ilustratorjev mladinskih knjig pa bo posegel po njem tudi odrasli bralec. Format leksikona je večji, papir odličen, prav tako litografski tisk, kar so zunanje odlike značilnosti te pomembne publikacije. Teksti so pisani pregledno in zanimivo, knjiga, ki bi je bil vesel marsikak narod, bo za učence osnovnih šol nepogrešljiva priročnik.

KULTURNA KRONIKA

VI. MEDNARODNI KNJIZNI SEJEM V BEOGRADU

Ob navzočnosti številnih vidnih predstavnikov našega političnega in kulturnega življenja ter zastopnikov domačih in tujih založb so slovesno odprli v Beogradu VI. mednarodni knjižni sejem v največji dvorani beograjskega sejmišča. Letos razstavlja 74 domačih in 61 tujih založnikov, ki zastopajo dva tisoč založniških podjetij, na galerijah dvorane pa je razporejenih 23 tisoč knjig. Največ razstavnega prostora je pripadlo založništvu iz ZDA in SZ, med domačimi udeleženci knjižnega sejma pa so svoje razstavne prostore okusno uredile tudi slovenske založbe.

VEČER SLOVENSKE POEZIJE V ITALIJANŠČINI

Društvo književnikov in prevajalcev Slovenije je priredilo v ljubljanskih križankah večer slovenske poezije v italijanščini. S tem je počastilo spomin Luigija Salvinija, ki je posredoval slovensko književnost italijanskim bralcem. Uvodno besedo o Salviniju je povedal Božidar Borko, slovenski tekst sta recitala Milena Ukmarjeva in Ivan Jerman, italijanske prevode pa dr. Franjo Smerdu in Silvester Škerlj. Prireditelj je bila ob deseti obletnici izda Salvinijeve antologije slovenske poezije »Sempreverde e rosamarino«.

KNJIGA O ŽIVLJENJU IN DELU TOVARISA TITA

Zagrebsko časopisno založniško podjetje NIP pripravlja za 70. rojstni dan predsednika republike reprezentativno knjigo, posvečeno življenju in delu tovarisa Tita od leta 1892 do danes. S kronološko dokumentarno metodo bosta obdelana oziroma ilustrirana življenjska pot predsednika republike in njegov boj za ustanovitev nove Jugoslavije. Osnova tekstne vsebine knjige so besede tovarisa Tita. Razen tega so redaktorji zbrali 800 fotografij velikega formata. Umetniško fotomografijo »Tito« tiskajo sedaj v Grafičnem zavodu v Zagrebu, izide pa prihodnje leto v marcu najprej v srbohrvatskem, pozneje pa tudi v tujih jezikih. Zaključni del knjige bo posvečen zgodovinski konferenci neblakovskih dežel v Beogradu.

OKTOBRSKI DNEVI V BEOGRADU

V okviru tako imenovanih oktobrskih dni od 20. do 31. 10. je bilo v Beogradu II. kulturnih prireditev, na katerih so nastopili številni pomembni reproduktivni umetniki in ansambli iz vse države. Od slovenskih ansamblov je nastopil radijski orkester iz Ljubljane, med solisti pa naša znana mlada umetnica violinist Dejan Bravničar in pianist Aci Bertonec.

SLAVNOSTI OB PICASSOJEVI 80-LETNICI

Ob 80-letnici slavnega slikarja Pabla Picassa so priredili velike slavnosti in razstavo v mestu Vallaurisu. Na stotine oseb z vseh strani sveta je zaslulo mojstra z darili in čestitkami, samo poštni urad v Cannesu je sprejel 25 kg brzojavk. Razstava slik je trajala 10 dni, strazilo pa jih je noč in dan 10 policajev z brzostrelkami, kajti slike so cenjene tudi na dve milijardi frankov. Pravijo, da še nikoli noben umetnik pred tem časom ni prejel toliko dokazov naklonjenosti in navdušenja.

RAZSTAVA SOVJETSKJE KNJIGE V LJUBLJANI

Na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani so priredili za zamenjavo za razstavo jugoslovanske knjige, ki je bila letos poleti prirejena v Moskvi, Leningradu in Kijevu, razstavo sovjetske knjige. Razstavljenih je približno 3 tisoč knjig iz najrazličnejših področij, med njimi tudi prevodi del jugoslovanskih avtorjev, ki so jih tiskali v 15 jezikih narodov SZ.

FILMI ZA DAN REPUBLIKE

V ateljejih Film-servisa v Ljubljani so posneli zadnje faze filma »Za sledjo zmagaj«, ki ga za Jadran film režira Janez Kavčič, glavna igralka pa sta Ivica Pajer in Jelena Bijeličić. Za isto podjetje režira še v Zagrebu Fabil Hadžić film »Abeceda strahu«. Predvidevajo, da bo premiera obeh filmov za Dan republike, 29. november.

PRED GOSTOVANJEM PULJČANOV NA KOPRESKEM

V pravem pomenu ljudsko gledališče

Začetek hrvaškega gledališkega življenja v Istri je bil v partizanski kulturno-umetniški skupini »Otokar Keršovani«, ki je delovala med osvobodilno borbo na osvobojenem področju. Tu se je rodila zamisel o stalnem gledališču v Pulju.

Gledališka stavba, ki je bila ob odhodu okupatorskih vojsk docela demolirana in je bilo potrebno mnogo napora za njeno ureditev, je obstajala že od leta 1895. Četudi je bilo za Avstro-Ogrske v Pulju bogato kulturno življenje hrvaškega življa, vendar se z gledališko odra nikoli ni slišala hrvaška beseda. Za italijanske okupacije in nasilnega odnarodovanja pa je bil — kakor je znano — zabranjen celo hrvaški jezik. Na tem odru so mogle v preteklosti nastopati samo nemške in italijanske gledališke skupine od drugod — stalnega puljskega ansambla sploh ni bilo, a kadar je 1911. leta prvič v Pulju gostovalo Hrvaško narodno gledališče iz Zagreba, ni smelo dati svojih predstav v gledališki stavbi in je nastopilo le v puljskem Narodnem domu.

Prva hrvaška predstava v puljskem gledališču je bila 22. januarja 1949. leta. Tedaj se je z Držičevim Duncem Marojem osnovalo Istrsko narodno gledališče (Istarsko narodno kazališče). Od tedaj pa do 1. novembra letošnjega leta je to gledališče — z ansamblom od 15 do 18 igrancev — nastudiralo 136 premier, kjer je uprizorilo 78 domačih in 58 tujih gledaliških del. V tem obdobju — dvanajstih let — je bilo 1770 predstav, ki jih je gledalo več kot 700.000 obiskovalcev. V vsem tem času je bilo na eni predstavi približno in povprečno 400 gledalcev.

Razen v Pulju daje to gledališče svoje stalne predstave tudi v vseh ostalih istrskih mestih in sploh v večjih istrskih krajih, kjer imajo prav lepe gledališke dvorane in dokaj primerne odre. Nekajkrat je narodno gledališče krenilo tudi na gostovanja po Hrvaškem Primorju in Dalmaciji (Reka, Zadar, Šibenik, Split), po Hrvaškem (Karlovac, Zagreb, Varaždin, Slavonska Požega itd.) in po Sloveniji lanske jeseni (Maribor, Ptuj, Ljubljana in Kranj).

Povsod so ta gostovanja doživela zelo lepe uspehe in priznanje kritike, a posebno lepo so Istrsko gledališče sprejeli v Mariboru in Ljubljani. Pred tremi leti je to gledališče došlo na Drugem festivalu Jadranskih gledališč s predstavo Tennessee Williamsa Orfejov odhod prvo nagrado in razen tega še osem nagrad za režisersko in igralske ustvaritve. Na tem festivalu, ki je bil v Zadru, so sodelovala gledališča iz Reke, Splita, Zadra, Šibenika, Karlovca in Dubrovnika.

Poseben pomen gledališča je v tem, ker daje polovico svojih predstav prav povsod širom po Istri, kjer so vsaj najmanjši pogoji za uprizoritev gledaliških predstav. S tem opravlja zelo utrudljivo in nadvse pomembno kulturno in umetniško nalogo v samem delu naše domovine, ki je bil tako dolgo odtrgan od naše narodne kulture. S tem svojim delom je postalo last vsega istrskega ljudstva. IS.

Priprave na III. folklorni festival

Upravni odbor Zavoda Primorske prireditve je imel pretekli teden razširjeno sejo, na kateri so razpravljali v glavnem o bodočem folklornem festivalu. Sprejeli so sklep, da bo prihodnje sezono III. festival jugoslovanske folklore, in sicer od 30. julija do 4. avgusta. Okvirni program festivala je enak, kakor je bil letos, to je izvirna folklorna nastop najboljših amaterskih in treh najboljših folklornih ansamblov. Novost III. festivala pa bo sejem afriške ljudske uporabne umetnosti iz Gane ter gostovanje enega afriških in sovjetskih folklornih ansamblov.

Stalni festivalski odbor bo takoj začel s pripravami za III. festival in se bo v ta namen sestel že 20. t. m. v Skopju.

Prizor iz znane Nušičeve komedije AVTOBIOGRAFIJA, s katero bodo gostovali pri nas v teh dneh gledališčni umetniki iz sosednjega Pulja

V POSTOJNI ŽE PRIPRAVLJAJO PROGRAM NOVOLETNIH PRIREDITEV

Otrokom obetajo mnogo lepega

Delovni kolektiv »Oskrbe« bo prispeval sredstva za obdaritev šolske mladine v Planini, Smihelu in Velikem Ubeljskem

Z željo, da bi dali noveletnemu praznovanju otrok pravičnejšo in kvalitetnejšo podobo kot prejšnja leta, so se v postojnski občini prejšnji teden že lotili priprav za

organizacijo letošnjih novoletnih prireditev. V ta namen so imenovali pri Obč. odboru SZDL Postojna poseben iniciativni odbor, ki ga vodi Tomaž Tušar.

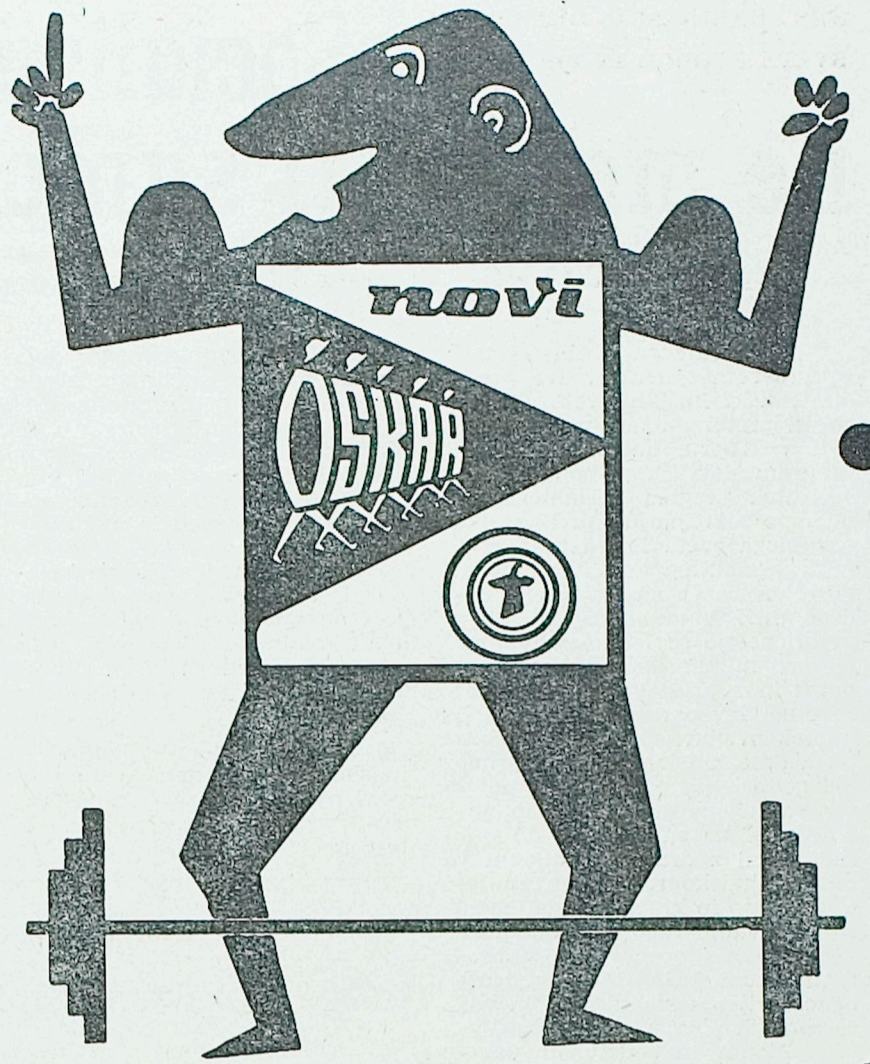
Odbor pripravlja v sodelovanju s postojnsko Svobodo in drugimi organizacijami podoben program, po katerem naj bi dobila Titov trg in notranjost Kulturnega doma v Grešoričevem drevu-

redu za novoletne dni novo, praviljčno podobo. Po trenutni zamisli naj bi se tamkaj odigrale osrednje novoletne prireditve, do čim naj bi Dedek mraz s spremstvom kot vsako leto doslej obiskal vse šolske kolektive v občini in jih primerno obdaril.

Letos se je iniciativni odbor v Postojni zavzel tudi za novi način financiranja novoletnih prireditev, po katerem naj bi delovni kolektivi čim bolj omejili interna obdarovanja otrok zaposlenih in sredstva raje namenili v osrednji občinski fond. Z uresničitvijo tega predloga bi bilo mogoče dosedanja novoletna praznovanja na Postojnskem občutno izboljšati, posebno še, ker so se lotili priprav pravočasno.

Pozivu iniciativnega odbora za združitev sredstev v ta namen se je doslej že odzval delovni kolektiv trg. podjetja »Oskrba«, ki je obljubil podporo za obdaritev približno 160 otrok v Planini pri Rakeku, v Smihelu pod Nanosom in v Velikem Ubeljskem.

Po načrtih iniciativnega odbora naj bi delovni kolektivi letos poskrbeli tudi za prevoz otrok iz okoliških naselij v Postojno, kjer naj bi si v Kulturnem domu ogledali vsaj enkrat izbrani program in za novo leto posebej urejene prostore.

močan pralni učinek

KAKŠNA BO PRIHODNOST NAŠE KONFEKCIJE

30 številčk je še vedno premalo

Po številnih ugovorih in predlogih potrošnikov so konfekcijska podjetja v naši državi v zadnjem času povečala izbiro svojih proizvodov. Končno so tudi začeli proizvajati več otroške in ženske teške konfekcije, ki je je malo.

Danes proizvajajo konfekcijska podjetja okrog 30 različnih velikosti, ki ustrezajo skoraj vsem potrošnikom. Vendar ugotavljajo, da bi morala izvesti konfekcijska podjetja čimprej antropološka merjenja, da bi ugotovili dejan-

ske potrebe. Pravijo pa, da za to nimajo dovolj denarnih sredstev.

Vse to je še premalo, da bi danes lahko govorili o najbolj kakovostnih konfekcijskih izdelkih, na katere se domača industrija še pripravljala in podobno. Zavedati pa se moramo, da se bo po predlogu perspektivnega načrta povečala konfekcijska proizvodnja do leta 1970 za več kot petkrat v primerjavi z letom 1960. Po mnenju strokovnjakov bo ta-

krat znašala potrošnja tekstila na prebivalca 7 kg, kar pomeni, da bo za 51 odstotkov večja, kot je bila lani.

Računajo še, da se bo v prihodnjih letih spremenila tudi struktura proizvodnje. Po podatkih Centra za sodobno oblačenje LRS se bo do leta 1965 povečala na prebivalca predvsem proizvodnja perila in raznih oblačil. Razumljivo pa je, da tolikšnega povečanja proizvodnje ne bo mogoče doseči brez tesnejšega sodelovanja tekstilne industrije in konfekcijskih podjetij.

Na Centru za sodobno oblačenje še vedo povedati, da se naša konfekcijska industrija še vedno oklepa starih proizvodov in modelov pri dežnih plaščih, hlačah, zimskih plaščih, nekaterih ženskih in moških oblekah, srajcah itd. Danes manjka na trgu predvsem raznih ženskih in otroških oblačil ter oblačilnih predmetov za dom. Naše žene zamažujejo na trgu nekatere obleke, bluže, ženske hlače in kostume, sodobnejše predpasnike itd. Razumljivo je, da je na trgu največje pomanjkanje prav otroških oblačil, saj proizvajamo danes od skupne proizvodnje le 12 odstotkov otroške konfekcije, čeprav je otrok v primerjavi z ostalimi prebivalstvom okrog 30 odstotkov.

Predstavniki konfekcijskih podjetij pa pri svojih načrtih sodijo, da bi bila rentabilna v prihodnje le izgradnja takih podjetij, ki bi štela vsaj 200 do 1200 delavcev. Ob tem bi bilo treba seveda zamenjati sedanje strojne naprave in čim bolj ter čimprej specializirati naša konfekcijska podjetja.

Prav zanimivo je še dejstvo, ki ga ugotavlja kolektiv, odkar je iz neke skupne trgovine usnja in konfekcije napravil dve specializirani prodajalni: celo z manjšimi obratnimi sredstvi bi lahko imeli boljše izbiro in večjo zalogo. V prodaji pa zaznamujeta obe ekonomski enoti večji uspeh.

Kolektiv podjetja »Soča« je opogumljen po prvih uspehih in zdaj so premagani zadnji ugovori, tako da bodo šli z večjim zaupanjem k uresničenju drugih načrtov. To je še posebno trgovina za trikotarje in pletenine, za perilo, za otroško perilo in otroško konfekcijo.

V neki anketi, ki so jo izvedli v prodajalnah konfekcije, so ugotovili, da danes, čeprav so podjetja znatno povečala izbiro, — še vedno odhaja okrog 70% potrošnikov iz trgovin, ne da bi kaj kupili. Upajmo, da bo ta odstotek v Kopru vedno manjši.

Z. L.

CEPLJENJE V LETU 1961

V času od 20. februarja do 12. junija je bilo v občini Hrpelje cepljenje proti otroški ohromelosti pri 1555 otrocih (95 odstotkov), čeprav cepljenje ni bilo obvezno; proti kozam (šolski otroci) 147 otrok ali 100 odstotkov; davici, oslovskemu kašlju in tetanusu (predšolski otroci) 307 ali 98,9 odstotka, ter cepljenje proti davici in tetanusu (za prvi razred osnovnih šol) 155 otrok ali 95 odstotkov.

Pravkar pa se je končalo cepljenje proti kozam za otroke, rojene v letu 1961.

Udeležba pri cepljenju je bila zelo dobra, čeprav imajo starši iz nekaterih vasi uro in več hoda do cepišča (Gradišica — Skadarišča). V letih 1959, 1960 in 1961 ni bilo pri otrocih, ki so bili popolno cepljeni proti omenjenim boleznim, nobenega primera le-teh. Tudi umrljivost otrok se je v teh letih znižala, čeprav ne moremo trditi, da ima prav cepljenje levji delež pri tem uspehu.

re

NAŠA ŽENA, št. 10

Meta Sever: Vso pozornost varstveno vzgojnim ustanovam za otroke, M. K.: Obisk urednic, G. G.: Notranjepolitični pregled, M. S.: Višja gospodinjstva šola v Grobljah, — ar: Laitna nega bolnikov, A. H. Jager: Komunarica Loise Michel, Žene po svetu, S. V.: Mednarodni politični pregled, A. Gerlovič: O republiški razstavi otroških risb, Obujevalec lepote, Ali pravilno dihaš? dr. Joža Žitko: Cesarski rez nekoč in danes, P. A. Tur: Inem, Mira Vogelnik: Otroci in glasba, S filmskega platna, Med knjigami in revijami, Zaupni pomenki, Pearl Buck: Vzhod in zahod, Zanimivosti, Kozmetika, Iz dispanzerja za žene, Zdravniški odgovori, Kuhinja, Gospodinjstvo, Vrtnar, Moda.

KRVODAJALCI

31. 10. in 2. 11. 1961 so se v transfuzijski postaji v Izoli pripravili kot krvodajalci:

DOM ONEMOGLIH IZOLA: Božena Ban

KMET. KOM. KOPER — PODRUŽNICA IZOLA: Marjan Babič, Franc Dolinšek, Jožefa Grubelnik, Anton Pribac, Marjan Svab

MEHANOTEHNIKA: Justina Amrožič, Aldo Antonac, Dušan Baša, Nilo Candido, Lidija Herkov, Ludvik Klemenčič, Ivan Pivac, Vida Vojvoda

OSNOV. SOLA »PINKO TOMAŽIČ«: Marija Sosič

OSNOV. SOLA SMARJE: Emilija Glavina

PRALNICA KOPER: Lidija Baruca, Anica Lipovšek, Nerina Marancina, Rafael Rožnik, Lidija Starc, Palmira Umer

PRIMORSKI TISK: Drago Radišič

VINO KOPER: Lilijana Cupin, Celestin Klaj, Vukica Koren, Jože Pavlič, Marjan Ribobon, Silvester Zigon.

V sodobno urejeni konfekcijski trgovini mora imeti kupec prost pristop in seveda čim večjo izbiro. Da dobri modeli vselej najdejo kupca, se je izkazalo tudi v tej poslovalnici trgovskega podjetja »Soča« Koper, posebno odkar je v trgovini še šivilja, ki po potrebi popravi kupljeno konfekcijsko oblačilo

Karirasta dvodelna obleka, h kateri nosimo v mrzlih dneh še šal iz istega blaga

IZ PRAKSE NAŠIH TRGOVIN

Današnji razvoj že terja specializacijo

Ze nekaj let ugotavljamo: dosedanja, klasični način prodaje v trgovinah z najbolj mešanim blagom ne ustreza več. In sicer ne ustreza več naglemu naraščanju obsega proizvodnje in razvoju blagovnega prometa na eni strani ter čedalje večjim zahtevam in potrebam tržišča na drugi strani. Povedano preprosto — ne ustreza ne proizvajalcu in ne potrošniku. Vendar pa tisti vmesni člen, ki ga imenujemo trgovina, ni vedno dovolj dovteten in elastičen, da bi te potrebe in želje tudi uresničil.

Današnji sodobni razvoj terja specializirane trgovine, kjer najde potrošnik na enem mestu zbran čim popolnejši asortiment izdelkov naše

industrije ali obrti in si tako lahko izbere tisto, kar mu je najbolj všeč ali po ceni najprimernejše. Obenem pa so te lake trgovine lahko tudi barometer za ugotavljanje potreb, zahtev in želja tržišča ter iz neposrednega stika s potrošniki posredujejo te želje proizvajalcem. Seveda so možne specializirane trgovine le v večjih središčih in pri trgovskih podjetjih, ki imajo več poslovalnic. Popolnoma zgrešeno bi bilo namreč, če bi poskušali izvesti specializacijo tako, da bi bila posamezna trgovska podjetja specializirana po strokah, tako da bi imelo n. pr. eno podjetje tekstil, drugo konfekcijo, tretje elektromaterial itd. S tem bi onemogočili konkurenco podjetij in napravili slabo uslugo potrošniku.

V Kopru, kjer se potrošniki veliko prejemajo na račun naših trgovin, domala dnevno ugotavljamo pretirano navijanje cen in neodgovoren odnos do kupca, lahko tokrat zabeležimo lep in pozitiven rezultat.

Gre za trgovsko podjetje »Soča« Koper, ki je izvedlo interno specializacijo svojih trgovin. Pobuda za to realizacijo je vzniknila v samem kolektivu in sami, brez investicij in brez poklicnih obrtnih uslug, so zamisel tudi uresničili s prostovoljnimi delom. In da ne bi promet trpel, so delali ob nedeljah, tako da so se znašli kupci pred prijetnim dejstvom.

Naloga ni bila lahka: rešiti je bilo treba kopico težkih in zahtevnih nalog, organizacijskih, tehničnih, finančnih in drugih vprašanj. Tudi prepričevanje tistih, ki so se navajeni na zastareli način trgovanja, prav gotovo ne sodi na zadnje mesto. Podrobnejša razprava o posameznih, na videz sicer zelo preprostih vprašanjih, je odkrila množico drobnih problemov. Recimo: kako doseči to, da se bo kupec pri izbiranju in odločanju počutil čim bolj sproščeno? Iz več možnih rešitev, iz domačih in tujih izkušenj in predlogov, je bilo treba izbrati najboljšo in najustrenejšo. Tako je zamisel dozorevala in iz

Oktobrski promet v koprskem pristanišču

Promet v koprski luki se pospešeno razvija. V mesecu oktobru je priplulo oziroma izplulo 500 ladij različnih velikosti in tipov. Skupno so imele 112.631 BRT. Na linijski promet je odpadlo 324 prihodov in odhodov ter 92.047 BRT, kar dokazuje stalnost in solidnost prometa naše luke. Domače ladje so bile tudi v preteklem mesecu v veliki večini; 324 tujih pa je bilo 176.

V minulem mesecu je bila v Koprju prvič najhitrejša in naj-sodobnejša jugoslovanska linijska tovorna ladja »Jesenice«, last podjetja za pomorske prevoze »Jugoslovanska linijska plovdba« z Reke. Motorna ladja »Jesenice« (poleg enakih »Primorje« in »Tre-

binje«) plove v redni linijski progi Jadran—New York in bo v bodoče pristajala tudi v Koprju. Pripeljala je večjo količino strojev. Imenovana ladja ima 10.000 ton nosilnosti in razvija pod polno obtežbo do 19 vozlov hitrosti. Hitrejša od nje je samo »Export Agent«, ki smo jo prvič videli v Koprju septembra in prav tako plove v tej progi.

Od tujih ladij sta bili oktobra v Koprju prvič dve madžarski. To sta motorni ladji za prevoz tovara v veliki obalni plovbi »Budapest« in »Tiszac«.

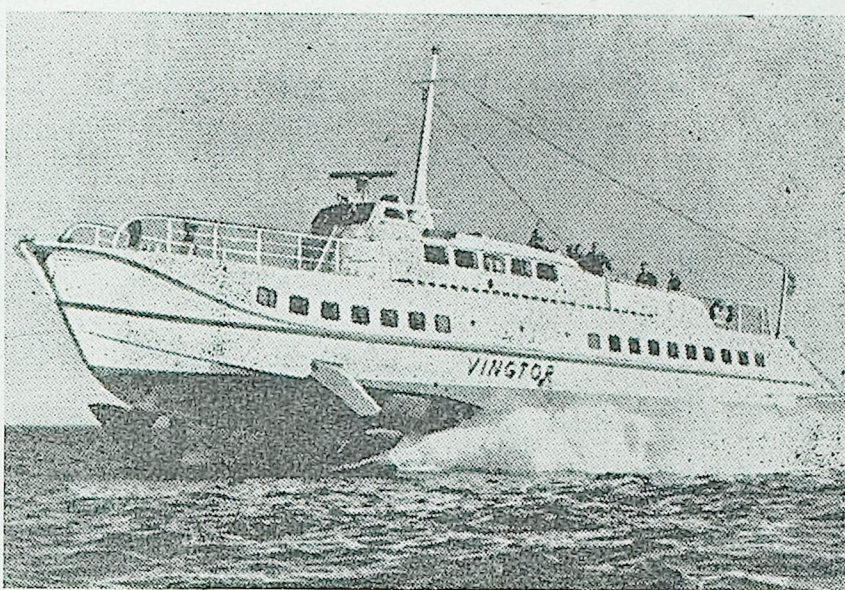
Čezoceanik je bilo pretekli mesec v Koprju šest, ladij velike obalne plovbe 18 in 226 ladij male obalne plovbe. Od piranske »Splošne plovbe« so bile čezoceanke »Bled« in »Bohinje«, ki ploveta v redni progi Koper—New York, ter »Korotan«, ki plove na poskusni progi okrog sveta. Od imenovanega podjetja je bila še ena ladja velike obalne plovbe »Labor« ter več ladij male obalne plovbe.

Naše ladje so pripeljale 2387 ton tovara iz uvoza, tuje 520 ton, za izvoz pa so naše ladje prepeljale 2177 in tuje 3450 ton. Skupno razmerje je ugodno za našo zastavo: 4564 ton proti 3970.

V potniškem prometu skozi koprsko luko imajo prav tako levji delež jugoslovanske ladje pred tujimi, konkretno tržaškimi, ki edine poleg naših vzdržujejo pomorski potniški promet z našimi lukami.

Naših potniških in potniško-tovornih ladij je bilo oktobra 99,

italijanskih pa 81. V rednih progah Koper—Trst, Koper—Izola—Piran—Umag, Koper—Pulj—Reka, Koper—Zadar, Koper—Split—Ulcinj, Koper—Pirej in Koper—Kreta so bile naše motorne ladje »Trogir«, »Orebič« in »Opatija« ter parniki »Sinj«, »Kornat«, »Lustovo« in »Pelješac«. Italijanske pa so bile motorna ladja »Grado« ter parnika »Vettor Pisani« in »Monfalcone«. Naše ladje so prepeljale skupno 11.575 potnikov, od tega v notranjem prometu 4907 in v Trst 6668 potnikov, italijanske pa 4288 potnikov (proga Koper—Milje—Trst). Kakor vidimo, prepeljejo naše ladje več potnikov tudi na progi Koper—Trst, čeprav plovni red ni ugoden. Vendar so naše ladje na tej progi sodobnejše in hitrejšje.

Norveška letučna ladja, dvojčica našega »Vihorja« z Reke. Obe ladji je zgradila ladjedelnica Rodriguez iz Messine na Siciliji v Italiji

NOVE LADJE ZADNJE DNI

Prva potniška čezoceanika domače gradnje

Ladjedelnica »Uljanik« v Pulju je minulo nedeljo splavila čezoceaniko potniško ladjo, ki je z načrti vred delo njenega sposobnega delovnega kolektiva

V minultem tednu je domače ladjedništvo doseglo spet velik delovni uspeh: 4 nove ladje, od katerih je ena potniška čezoceanika!

Kolektiv ladjedelnice »Uljanik« v Pulju se bo lahko vedno pohvalil, da je prva potniška čezoceanika, zgrajena v Jugoslaviji, delo njegovih rok in prizadevanj. Tudi načrti so bili izdelani v Pulju. Nova potniška motorna ladja, ki je bila splavljena v nedeljo dopoldne, se imenuje »Anna Nery« in ima 9500 BRT. Gradnjo je naročila brazilska družba »Companhia Nacional de Navegação costeira« iz Ria de Janeiro. Ladja je dolga 150, široka 20 metrov in ima dva motorja s skupno močjo 8100 KM, predvidena hitrost v redni progi pa je 17,5 vozla. Za potnike so predvideli 204 postelje v I. in 274 postelj v turističnem razredu. Na ladji bodo še restavracija, kavarna, bari, kino dvorana, igralnica, dva bazena za kopanje itd. Oprema bo najsodobnejša. Enako ladjo za istega naročnika gradi tudi kolektiv ladjedelnice »Split« v Splitu. Splavili jo bodo v kratkem.

Brž ko je »Anna Nery« srečno prvič zaplula, so postavili gradelj za novo ladjo — tramper. Gradnja ga po naročilu »Jugooceanije« iz

Kotora in bo imel 13.000 ton nosilnosti.

Velik uspeh je pred dnevi dosegel tudi kolektiv ladjedelnice v Piranu, ki je spustil v morje prvi večji železni objekt — tovorno-potniško ladjo velike obalne plovbe za Indonezijo. Ladjedelnice iz Pirana so dokazali, da so kos tudi večjim nalogam.

Ladjedelnica »Titovo brodogradilišče« v Kraljevici pa je izročila naročniku — »Jugoliniji« z Reke — novo motorno ladjo »Ivan Mažuranić«, drugo enoto istega tipa (prva je bila »Frano Supilo«), ki ima 3000 ton nosilnosti. Namenjena je za brzo linijsko

progo Jadran—Sredozemlje—sevna Evropa. Tretja ladja tega tipa, »Matko Laginja«, je v imenovanem ladjedelnici tik pred dograditvijo.

Četrto ladjo so izročili mokremu elementu — morju — v ladjedelnici »Split« na račun argentinske pomorske transportne družbe »Flota Argentina de Navegacion Ultramar«. Nova enota se imenuje »Lago Lacar«, dolga je 157 metrov, ima nosilnost 10.500 ton in bo razvijala hitrost 17 vozlov.

Druga taka ladja za imenovanega podjetja je v splitski ladjedelnici v gradnji.

Nove ladje v Umagu

Transportno podjetje »Kvarner« v Umagu je imelo doslej samo 2 motorni ladji za prevoze tovara v veliki obalni plovbi: »Savudrijo« in »Mirno« po 350 ton nosilnosti vsaka. Prejšnji teden so prevzeli tretjo enoto, znatno večjo »Umag«. Slednja je bila zgrajena v ladjedelnici »Crvena zvezda« v Pulju in ima nosilnost 700 ton. Nadaljnja takšna ladja pa je v gradnji.

Tako se je navedeno podjetje glede nosilnosti povečalo za 100 odstotkov. Kakor smo izvedeli, ne mislijo ostati samo pri tem. Pri temeljitem proučevanju potreb v pomorskem prometu pri nas so ugotovili, da bi najbolj ustrezale posebne plovne enote, to je ladje hladilniki. Zato so izdelali investicijski elaborat za gradnjo takšnih ladij in se prijavili na zadnji natečaj iz zveznih sredstev. Če bo zahtevani kredit odobren, bodo zgradili tri ali štiri ladje hladilnike po približno 1600 ton nosilnosti. Takšne ladje so za naše in tuje potrebe zelo iskane.

SUPER TANKERJI TUDI NA VZHODU

V veliki ladjedelnici v Leningradu so začeli graditi dva super tankerja za sovjetsko trgovsko mornarico. Imela bosta vsak po 60.000 ton nosilnosti. Drugi podatki še niso znani. Vsekakor bosta največja v SZ in med največjimi na svetu. Dosele največji tanker v SZ je »Peking«, ki ima 45.800 ton nosilnosti in 51 članov posadke. Vsak bo imel kabino z eno posteljo. Ladji tega tipa gradijo celo serijo in bodo nosile imena glavnih mest držav vzhodnega tabora. Dolžina 230 m, širina 31, parne turbine 20.000 KM, hitrost 17,5 vozla.

DVIGALA V UMAGU

Ob novi tovarni cementa v Umagu so zgradili posebno operativno obalo za tovorne ladje. Pred nedavnim so to obalo opremili s sodobnimi žerjavi za nakladanje cementnih izdelkov. Na ta način lahko ladjo vkrcavajo direktno iz cementarne.

AKTUALNO

Zakaj Koper nima vlačilca?

Vse luke v svetu imajo enega ali več vlačilcev. Seveda mislim tu na tiste luke, v katerih pristajajo čezoceanске in druge velike ladje. Naloga vlačilcev so velike. Skrbijo za hitrejšje in varnejše pristajanje velikih ladij, ki so pri manevriranju skrajno neokretne. Pa tudi cenejše je pristajanje velike ladje, če ji pri tem pomaga vlačilec.

Koper s svojo luko, ki se tako lepo in hitro razvija kljub težavam in zaprekam, pa nima vlačilca. To je vsekakor velik minus za razvijajočo se luko! V teh prvih letih razvoja smo nekajkrat videli, kako hitro nastanejo težave pri pristajanju in izpovlavljenju velikih ladij, če ni vlačilca. Mnoge ladje so se bolj ali manj poškodovale pri manevriranju, porabile pa so mnogo več časa za to.

Vse dobre luke imajo vlačilce in kapitanji velikih ladij jih znajo ceniti tudi po tem! V Trstu na primer imajo večje število vlačilcev, v glavnem s pogonom na paro in premog, le trije so opremljeni z motorji. Reka ima tudi parne vlačilce, razen enega itd. Brodospas pošilja »Velega Jožeta« z vlačilem-premogarjem, ki je bil pred leti pri nas na novo zgrajen. Seveda bi bilo nemogoče sedaj zahtevati, da bi »Pristanišče Koper« nabavilo nov vlačilec, saj bi stal 200 in več milijonov dinarjev. Morda pa bi se našla začasna rešitev.

V luki Piran je privezan brez dela že drugo leto vlačilec »Urha«. To je tisti vlačilec, ki je pred svojo rekonstrukcijo rešil čezoceaniko »Gorice«, ko je nasedla v novi luki Koper na dan otvoritve. Pozneje je bil za razmeroma mal denar popolnoma rekonstruiran in opremljen. Ima nove kotle in prvovrsten parni stroj. Ni nov vlačilec, toda uporaben. Za začetek bi nedvomno koristil in bi bil rentabilen, ker je promet v novi koprski luki že tako velik, da bi imel vlačilec dovolj dela, lahko pa bi tudi pomagal pri nadaljnji gradnji luke. Za nekaj let bi zadostoval, potem pa bi prepusil svoje mesto sodobnejšemu, morda celo v Piranu zgrajenemu vlačilcu.

Mislim, da bi se splačalo malo razmišljati tudi o tem. Z malo dobre volje bi dosegli, da bi se manevriranje v novi luki izboljšalo in olajšalo. To pa tudi ni malo.

Ladjar Vrmeč

»Vihor« gre v Messino

Letučna ladja »Vihor« bo v kratkem odpeljala v Messino v temeljito popravilo. Zamenjali bodo krmena nosilna krila, osi in krmila. Na ta način bodo odstranili napako oziroma novost, ki ni dala pričakovanih prednosti. Prav zaradi tega je bil »Vihor« letos večji del v popravilu. V dnevih, ko je redno obratoval na progah Reka—Mali Lošinj in Reka—Rab, je dosegel izreden uspeh, saj so večkrat morali odkladati potnike. Marsikaterikrat je izplul z

Hortikulturniki vas vabijo v svoj krog

Naši urbanisti so nam izdelali enoten načrt za urbanistično izgradnjo in ureditev slovenske morske obale. Ne moremo reči, da se vsi v vsem strinjamo z njim in to ali ono bo gotovo treba spremeniti ali izboljšati, kakor bo razvoj sam terjal. Poleg zaizdave pa je zelo važna tudi hortikultura ureditev posameznih delov in celote. Pred meseci so ustanovili s sedežem v Piranu—Portorožu enotno hortikulturno društvo, ki pričinja sedaj ustanavljati svoje sekcije tudi v Izoli in v Koprju. In kakor je že matično društvo tesno povezano s piransko-portoroškimi turističnimi društvi, tako bodo tudi krajevne sekcije s tamkajšnjimi turističnimi organizacijami, saj se delovanje obeh samo dopolnjuje. Društvo in sekcije morejo seveda obstajati samo če imajo članstvo in oporo v javnosti, zato

je potrebno, da naša javnost sploh ve, kaj je hortikultura in kakšen je namen hortikulturnih organizacij.

Tuji izraz hortikultura pomeni dobesedno vrtna kultura, a ga je težko nadomestiti z našim izrazom, ki bi mu povsem ustrežal, ker ne gre za vrtnarstvo v navadnem smislu besede. Morda bi bil še najprimernejši slovenski izraz vrtništvo. Pod izrazom hortikultura razumemo namreč lepo in strokovno urejanje parkov, drevoredov in vseh vrst nasadov, kar služi opešavi človeških naselij, za dovoljstvo domačega prebivalstva in privlačnosti za tuje, v prvi vrsti turiste. To pa je prav za naše obmorsko turistično ozemlje velike pomembnosti. Za turizem niso važna samo prometna sredstva, gostišča, kopalnišča itd., marveč tudi prirodne lepote, bodisi take, ki so nastale same po sebi, bodisi umetne, ustvarjene po človeški roki.

Iz razgovorov s turisti, posebno iz evropskega zaledja vemo, da jih privlačijo naši obmorski kraji v veliki meri prav zaradi svojega sredozemskega rastištva: drevoja, grmovja, cvetja. Skratka tistega, česar ne vidijo v svojih krajih. Zato smo že precej grešili — in bi z nadaljevanjem še bolj — ko tega nismo dovolj upoštevali in smo posadili vse preveč topol, vrh žalujk, akacij, pa tudi platan in drugih dreves in grmov brez zimzelene listja. Tudi z izdelovalci obalnega urbanističnega načrta se ne moremo povsem strinjati, ko določajo na posameznih odsekih premalo mediteranskega in okostičnega rastištva. Celotno tudi borovcev ne bi smelo biti na naši obali preveč, ker ti so bolj tipični za obale kraškega značaja. Naloga hortikulturnih organizacij je zato, da se povežemo z urbanisti in s pritegnitvijo resničnih

hortikulturnih strokovnjakov z višjo kvalifikacijo skupno določijo, kaj in kako naj bi sadili in kje in kako uredili posamezne parke, nasade in zaščitne gozdove.

Da, tudi gozdove, pri čemer pa morajo sodelovati končno tudi gozdarski strokovnjaki. Zaščitne gozdove proti vetrovom, posebno proti burji, potrebujejo ne samo vsa naša letovišča, marveč tudi obalna mesta in selišča. Napačno bi bilo, če bi pri tem upoštevali samo borovce, ki uspevajo pri nas odlično tudi cedre, črnika (zimzeleni hrast), velikocvetne magnolije, evkalipti, raznih vrst ciprese itd. Naloga hortikulturnih organizacij je zato, dati iniciativo za prvenstveno upoštevanje takega drevoja v zaščitnih pasovih, takega in še drugega v parkih in primerne grmovja ter cvetlic v parkih in vrtovih, tako javnih kot zasebnih. Vendar ne samo z iniciativo, marveč tudi neposredno z lastnim delovanjem.

Obžalovanja vredno je že dejstvo, da razen v Piranu sploh nimamo niti srednje in še manj visoko kvalificiranih hortikulturnikov. V koprski občini opravljajo vsa dela priučeni vrtnarji in vrtnarski delavci, zato zagrešimo tudi vrsto nepotrebnih napak, katerih ni lahko popravljati. Treba bo torej dobiti strokovnjake in poleg njih še svetovalce iz drugih krajev, posebno jadranskih. Treba bo poskrbeti za ureditev drevnic za vzgajanje mediteranskega in okostičnega drevoja in grmovja, ki naj postopoma okrasijo našo obalo.

Zaradi vsega tega je potrebno pritegniti v hortikulturne organizacije vse tiste naše ljudi, ki si žele lepo urejeno slovensko obalo. Zato jih vabimo, da se vpišejo pri naših turističnih društvih, kjer dobe še druga potrebna pojasnila.

R. GOLJAK

LADJE ZA STARO ŽELEZO

V zadnjem času so v ZDA prodali za staro železo 350 ladij tipa »Liberty«. Nadaljnjih 600 takšnih ladij bo kmalu sledilo. V začetku letošnjega leta je štela ameriška rezervna trgovska mornarica 1870 ladij z nad 1000 tonami. Ob istem času pa je štela aktivni del ameriškega trgovskega brodogradnja v zasebni lasti blizu 1000 ladij nad 1000 ton z blizu 14 milijonov ton nosilnosti. Od tega je odpadlo skoraj polovica na tankerje.

ŠVEDSKA SE OBOROŽUJE NA MORJU

Švedska vojna mornarica je zadnja leta dobila 4 najsodobnejše podmornice tipa »Drakon«. Pred kratkim so splavili peto takšno enoto, pred koncem leta pa bodo še šest. S tem bo ta serija zaključena. Podmornice navedenega tipa imajo po 835 ton iztisnine na površini ter veliko hitrost: pod vodo 16, na površini pa 20 vozlov!

LADJEDELSTVO SEVERNE KOREJE

V Severni Koreji doslej niso imeli lastne ladjedelnice industrije. Šele pred nedavnim so zgradili povsem novo ladjedelnico, katere naloga je, graditi ladje za domače potrebe in tuje naročnike. Program izgradnje je zelo obsežen. Prvo ladjo so splavili prejšnji mesec. Je sicer manjša (3000 ton), kakor trdijo, pa najmodernejšega tipa. V kratkem bodo splavili še eno takšno ladjo, nato bodo začeli graditi večje.

Socialistični človek

(Nadaljevanje s 5. strani)
malnega programa bi bila potrebna finančna sredstva, kot jih je predvidel okrajni svet, izkazalo pa se je celo, da bi bilo treba nekatere postavke — n. pr. za knjižničarstvo — tudi zvišati.

V razpravo je posegel tudi predstavnik republiške zveze Svoboda Vinko Trinkaus in poudaril politične argumente, ki govorijo za ljudskoprosvetno udejstvovanje. Naša socialistična družba se ne more odločiti samo za mehanizacijo in zato vlagati sredstva le v izgradnjo industrijskih objektov, ampak je njena naloga tudi humanizacija socialističnega človeka, torej so potrebni ustrezní fondí tudi za šolstvo in za kulturo. Pri merodajnih forumih bo treba

MESTO IN VLOGA STROKOVNJKOV

(Nadaljevanje s 1. strani)
bi temeljito obravnavali po vseh občinskih družtvih, ki naj bi se čimprej sestala. Dogovorili so se tudi za čim tesnejše sodelovanje z okrajnim in občinskimi odbori SZDL, občinskimi ljudskimi odbori. Ljudsko tehniko in drugim organizacijami, da bi s skupnimi močmi dobili za DIT tudi primerne prostore in vsaj majhno gmočno podporo.

Angel Bertok

Opomba uredništva: O gmočni podpori prav gotovo ne bi bilo treba niti govoriti, če bi bilo društvo aktivno in bi v skladu s svojim delovnim programom sodelovalo pri razvijanju gospodarstva v občinah, pri izdelavi raznih programov in načrtov in se tudi sicer kot forum in s posameznimi člani udeleževalo vseh priprav za izvedbo aktualnih gospodarskih nalog v komunah.

Razpisa

Svet Vzgojnega zavoda »ELVIRE VATOVEC« v Strunjanu razpisuje delovno mesto

EKONOMNA OZIROMA SKRBNIKA ZAVODA

Pogoj: kvalificiran vodovodni instalater in ključavničar. Nastop službe s 1. decembrom ali po dogovoru.

Komisija za razpis mest direktorjev gospodarskih organizacij pri OBLO Koper

razpisuje

po 21. členu zakona o pristojnosti občinskih in okrajnih ljudskih odborov in njihovih organov (Uradni list FLRJ št. 52/57)

mesto poslovodje

obrtne delavnice

»E L E G A N T« Koper

Kandidat mora izpolnjevati naslednje pogoje:

visokokvalificiran delavec krojaške stroke s 5-letno prakso na vodilnih mestih stroke te vrste.

Pravilno kolkovane prošnje s 50 din državne takse, z življenjepisom in opisom dosedanjih zaposlitev pošljite v 15 dneh od dneva objave na Občinski ljudski odbor Koper.

Zahvala

Ob prerani izgubi naše drage žene, mame, sestre, none in tašče

MARIJE ZLOBEC

se iskreno zahvaljujemo dr. Milanu Staretu za prizadevno zdravljenje. Zahvaljujemo se družini Milič in Perič, dr. Maziju in dr. Možini za njihovo pomoč, kolektivno podjetje »Ruda« in Zdravstvenega doma v Izoli, predstavnikom kolektivna »Mototehna« in »Istra-Benz« v Kopru ter vsem sosedom, prijateljem in znancom, ki so sočustvovali z nami in pokojnico v tako velikem številu spremili na njeni zadnji poti.

Zaluzjoči mož, hčerka, sinovi z družinami, sestra in sorodstvo. Opčine, Koper, Izola, Orlek, Sežana.

zato kulturno-prosvetnemu delu izboriti politično pravico obstoja.

Plenum okrajnega sveta je še sklenil, naj bi bili občni zbori društev v januarju, občinske konference v aprilu in okrajna skupščina v septembru 1962.

Z. L.

V NAŠI DRŽAVI IMAJO TUJCI SE VEDNO PREDNOST

Tovariš urednik,

v vseh trgovinah v Piranu ne ravnaajo z nami domačini tako kot v piranski ribarnici. Tam lahko tudi po eno uro čakamo, da postreže gospa Frančiška z najboljšimi ribami Tržačanom in domači pridemo na vrsto šele takrat, ko prodaja samo ostanke. Mnenja sem, da vsi lahko počakamo lepó v vrsti in da so Tržačani prav tako kupci kot mi.

Ko smo nekega dne spet čakali na milost, je stopila k prodajalki sodelavka in jo opomnila, naj streže kupcem po vrsti. Toda gospa Frančiška jo je zavrnila, češ, ribe s svoje prodajne mize prodajam tistim, ki so meni všeč. Tovarišici, ki je prodajalko opomnila glede nepravilnega odnosa do kupcev, je bilo nerodno zaradi nas vseh, ki smo tam čakali, mi pa smo odšli brez rib.

Zdelo se mi je potrebno, da opomnim na ta odnos do domačih kupcev, kajti primer, ki sem ga opisal, ni bil prvi.

Albin Mahnič

Vodstvo hotela »Adria« v Ankaranu se je to jesen lotilo načrtnega urejanja okolja okrog letoviških hišic, ob enem pa zasajajo ves prostor po načrtu z okrasnim grmičevjem in drevesi. Kratak sprehod vsakogar lahko prepriča, da taka dejavnost neverjetno spremeni podobo kraja in da bo odslej letovišarjem bivanje mnogo bolj prijetno kot doslej. — Potrebe po takem urejanju okolja bi se morali zavedati vsi, ki že imajo ali grade ob slovenski obali počitniška naselja. V ponazoritev prinašamo dve sliki: na gornji je že lepo zaraščeno počitniško naselje »Eles« v Portorožu, na spodnji pa puščajo okolje počitniškega naselja nad cesto v Ankaranu. Sliki sta kaj zgovorni in ne potrebujejo komentarja. Pred štirimi leti je bilo področje »Eles« enako golo, danes pa predstavlja bujen park, ki se ga ne vesele samo letovišarji tega doma, ampak je prijetna paša za oči vseh, ki prihajajo v Portorož kot turisti

Pisma uredništvu

PRODAJA MESA V PIRANU

Tovariš urednik,

rad bi vas opozoril, kako prodajajo meso v poslovalnici na živiljskem trgu. Moji ženi se je zgodilo preteklo soboto, 4. novembra, da v mesariji ni dobila tiste kosa, ki ga je želela in ki ga je mesar tudi imel, vendar skritega pod pultom. Celo blagajničarka je zaman šepetaje opozarjala mesarja, naj da moji ženi meso, ki ga želi.

Kot veste, je taka vrsta diskriminacije prepovedana in jo zakon strogo kaznuje. O tem pišem zato, ker to ni prvi primer, da so državljani odvisni od dobre volje in naklonjenosti mesarja, ki jih razvršča v razne kategorije mesojedcev. Menim, da tak način delitve ljudi v kaste ni pravilen in da nas ponižuje, ljudje, ki tako ravnaajo pa ne sodijo v socialistično trgovino.

Ennio Agostini

VSE, KAR JE PRAV!

Povsem smo razumeli, ko je podjetje »Slavnik« zvišalo voznično na avtobusu Koper—Semedela od 10 na 20 dinarjev v času obratovanja čez Škocjan. Ko je došlo izjemno dovoljenje za uporablanje obalne ceste in je prago tako spet skrajšalo za 2 km, se nam ohranitev cene 20 din ni zdela pravična, vendar smo potrpežljivo molčali ali le sami pri sebi godrnjali. Prav tako smo molčali, ko je zaradi popraviljanja ceste avtobus vozil dva meseca samo do vrve postaje in je tako za isto voznično nudil četrtino poti manj. Nikakor pa ne moremo več molčati ob najnovejšem ukrepu, opustitvi dotedanje končne postaje in odreditvi le ene same, ki ni prikladna ne za tiste, ki so doslej izstopali na prvi, in ne za tiste, ki so izstopali na drugi. Vsi Semedelačani moramo namreč sedaj vstopati in izstopati na sredi med obema. Višek vsega pa je to, da moramo sicer vsi izstopiti na tej vsem nam proti volji vsiljeni postaji. avtobus na nadaljuje nato pot prazen do bivše zadnje postaje. ker drugje sploh ne more obrniti. Nikakor nam ni mogoče

Razveselite svoje naročite jim

»SLOVENSKI JADRAN«

Nagrajevanje po učinku tudi v prosveti

Prosvetni delavci v piranski občini so svoj zadnji občni zbor posvetili skoraj izključno novemu načinu plačevanja. Po uvodnem predavanju, ki ga je imel predsednik društva Avgust Gojkovič, je sledila razprava. Društvo prosvetnih delavcev v Piranu je že pred občinim zborom izdelalo osnutek novega pravilnika o plačah in ga je razposlalo svojim skupinam v presojo. Nekatere šole so osnutek dopolnile s tehtnimi in izvirnimi predlogi, najdlje in najbolj temeljito so o pravilniku razpravljali na Pomorski srednji šoli. Najbolj so se kresala mnenja ob tako imenovanem dodatku za stalnost, ki naj bi omejeval fluktuacijo v prosveti ter bi lahko dosegel tudi 15 odstotkov plače. Četrtnina plače bi bila gibljiva in učitelju bi ta gibljivi del merila vsak mesec sproti posebna komisija glede na učiteljevo prizadevanost, na njegov uspeh v šoli ter na njegovo delo za uspeh in ugled šole. V razpravi so sodelovali tudi zastopnik republiškega Združenja prosvetnih delavcev, sekretar ZK, podpredsednik občine, predsednik občinskega sindikalnega sveta in zastopnik Društva prosvetnih delavcev iz Izole.

Višino plače prosvetnega delavca bi določili skladno z dohodki delavca z isto izobrazbo, zaposlenega v industriji v isti komuní. Vse doslej so urejali plače prosvetarjev administrativno in učiteljeva plača je vedno caoljala za cenami in za naraščajočimi stroški, a jih nikoli ni mogla doseči. Z izenačenjem dohodkov prosvetnega delavca z ostalimi dohodki v komuní bi postavili učitelja na mesto, ki mu v novi družbi gre.

Otrok, ki zapusti šolo, ustvarja materialne dobrine šele čez nekaj let, finančni učinek šole torej ni neposredno otipljiv in ni ta-

kój viden. S tem pa še ni rečeno, da bi morala prosveta večno živeti iz druge roke. Razprava na občnem zboru prosvetnih delavcev v Piranu je pokazala, da bo potrebno še precej prepričevanja, utemeljevanja in dokazovanja, preden bo tudi učitelju zagotovljen tisti delež finančnih sredstev, ki ga bo postavil v finančno enakopraven položaj v občini. Vsekakor pa so piranski prosvetarji s svojimi prizadevanji za novi način nagrajevanja naredili lep korak naprej. J. B.

Mali oglasi

IZGUBIL se je psiček, mlad nemški ovčar, star 4 mesece, črne barve s svetlo progó na prsih in nogah. Ime mu je »ZOLI«. Poštenega najditelja prosimo, da psička odda proti nagradi na naslov: SAŠKA BESEDNJAK, Srebrničeva 3, KOPER — Semedela.

PRODAM »FIAT« 750, prevoženih 14.000 km, siv, originalni italijanski. Ponudbe na upravo lista pod »Brezhiben«.

SOBO ODDAM dvema tovarišema v Kopru. Naslov v upravi lista.

ZAMENJAM trisobno stanovanje v centru Splita za ustrežno v Kopru ali Ljubljani. Informacije pri poslovalnici Jadrolinije v Kopru.

JEKLENE ŽIČNE VLOŽKE (šlarafija) za kavče, postelje, stole in fotelje vam po ugodni ceni nudi JUSTIN RABIČ, žično pletilstvo, Bled.

UGODNO PRODAM spalnico, samsko sobo, kuhinjsko pohištvo — tudi posamezne kose. Koper, Kmečka 3.

OČALAR

(Odlomek iz knjige OKLOPNIKI. V knjižnici Komet izdala založba Mladinska knjiga v prevodu Gitice Jakopin in v opremi Nadje Furlan)

Stala je na bregu reke in ga klicala. Na sebi je imela rumeni pullover in nagubano krilo, in veter ji je sukčljal lase na obraz. Smehljaja se je, toda njen glas je prihajal do njega jasen, zahteven, vztrajen. Preko reke si je prizadeval, da bi prišel do nje, toda zdelo se je, da se ne premakne z mesta, vse okoli njega je bila voda, gosta, neprehodna, lepljiva voda. Megla je plula po reki nizdol in se mu vrtinčila okrog obraza, tako da je ni mogel videti, toda njen glas je znova prišel do njega: »David« in potem še enkrat: »David«, zaskrbljen, proseč, skoraj obupan. Še bolj odločno se je zagrizel v blatno vodo, toda reka ga je uklepalala tesneje in tesneje. Komaj se je še premikal, blato mu je stiskalo roke in noge. Zdaj se mu je še obraz pogreznil vanj, in komaj je še dihal. In potem jo je spet uzrl pred seboj, to pot je sedela v postelji, lase je imela za nič speve v mreži, njene oči so bile prestrašene. »David, kje si bil?« Še bolj si je prizadeval, da bi se pretolkel do nje, skušal ji je odgovoriti, ji povedati, da prihaja, pa ni bilo besed. Ni mogel dihati, in blato ga je čedalje bolj težilo. Ko se mu je zadnjikrat prikazala, je stala pri oddajniku in se smehljala.

Rick je rekel: »Zbudi se, Očalar. Zbudi se. Moj bog, zadržal se boš.« Rick ga je obrnil na hrbet in tedaj se je Očalar zavedal, da tiči v spalni vreči, in glavo je imel čisto zakopano v pulover, ki mu je rabil za blazino.

Ko se je odmotal in zajel sape, je rekel: »Že prav, Rick, že prav.« In je obležal z glavo na laktu.

Rick je rekel: »Fant! Lepa mora te je tlačila.« Toda Očalar je v duhu begal za svojimi sanjami, da bi še enkrat videl njo. Ne smejo se mu razbliniti. Tako jasna je stala pred njim, tako resnična.

Nič več ni razločil, kaj je resničnost in kaj ne. Nekoč je bila

resničnost, da si živel, da si hodil v šolo in na ples, da si igral košarko, da si njo spremljal domov. Resničnost je bila, da se je poročil z njo in da je šla z njim v Kildare, in tista sobica, ki sta jo imela, dokler je bil on v vojaškem taborišču. Zdaj pa je začel izgubljati sled. Vse skupaj je bila mora — bolj moreča kot vse more, kar jih je bil prestal, ko je še živel. Trajala je naprej in naprej, toda zbudil se nisi iz nje. Stvari so se dogajale, vendar nisi imele nobenega pomena. Celo Tosky se mu ni več zdel docela resničen. Vse, kar s zdaj dogaja, je dvodimenzionalno. Kadar je spal, je katerikrat sanjal o njej, ne zelo pogosto. Toda njen glas je velikokrat razločno slišal pred seboj, celo kadar je bedel. Večinnoma je izrekla samo njegovo

LAWRENCE H. KAHN

ime. Tako je na primer stal na straži in mislil na karkoli ali pa sploh ni nič mislil in na vsem lepem ga je zaslišal.

»David.«

Tako jasno, kakor da stoji pred njim. Vselej ga je poklicala na isti način, z rahlo dvignjenim drugim zlogom. Tako ga je klicala zjutraj, kadar ga je bila že enkrat poklicala in je moral priči vstati. Njen glas je bil do pike tak, izražal je nujnost, rahlo nejevoljo in prisrčnost.

Vse zaman. Sanj si ne moreš pričarati nazaj, niti njene podobe, niti njenega glasu. Rekla je bila: »Kje si bil?«, toda zdaj tega ni več slišal. Ni je več videl pred seboj. Spet ga je uklepalala mora. Kaj bi še ležal. Samo mislil bi in mislil.

Obrnil se je in sedel. Drugi so vsi razen Toskyja sedeli okrog peči. Golt je govoril o eni svojih žena tam v Toledu; — pridem iz kantine, pa je že stala pri po-

stelji, že do golega slečena, in je rekla — Mora se je še kar naprej vlekla.

Rick se je zaskrbljeno ozrl nanj, in ko je videl, da Očalar sedi, je nalil skodelo kave in mu jo neseš.

»Uh, Očalar, grozno se ti je moralo sanjati. Ječal si in nekam grozansko tolkel okoli sebe, in ko sem stopil k tebi, da bi te zbudil, si imel glavo čisto zakopano v pulover, okoli in okoli se ti je ovil. Neverjetno, da se nisi zadušil. Si si zdaj opomogel?«

Očalar je vzel kavo in prižgal cigareto. Ja, res so bile grozne sanje. Blato, in ko se ni mogel premakniti in ne dihati — toda ona je bila pred njim.

»Jasno, čisto v redu sem. Hvala za čorbo.«

Rick je bil taka duša, da se nisi mogel razjeziti nanj.

Sedel je, na pol še v vreči, popil kavo in pokadil cigareto. Čutil se je še bolj utrujenega kot poprej, preden je legel. Medlo se je vprašal, kako neki ti je, če nisi utrujen. Že tako davno je bilo to.

Vstopil je Tosky. »Dajmo, fantje, pospravimo. V pol ure odriremo.«

Tosky jim ni vedel veliko povedati. Bil je pri poročniku, ko je poklical kapitan in rekel, da morajo takoj k 801. bataljonu, da ga podprejo v nekem napadu. Samo nekaj milj so od tukaj, toda za predor je to prekleto težka pot.

»Se pravi, da gremo takoj na pot?« je vprašal Rick.

Tosky ga je na kratko odpravi. »Ne vem nič določenega. Tja moramo, da poizvemo.«

Zmetali so si zadnjo kramo vkup, vtem ko je Tapa vžgal motor in nato potegnili do poročnika. Hammov oklopnik je prispel zadnji, in brž ko je prigrmel, so se v bojni formaciji spustili k 801. bataljonu. Poročnik jih je gnal. Nekaj hudega se je moralo pletiti.

ODBOJKA

Zaključena tekmovanja v ligah

Tekmovanja v vseh ligah so končana. V preteklem tednu je bila odigrana le še tekma med Kanalom in Hočami v Kanalu. Zamagali so domačini s 3:1, a se s tem vrstni red na lestvici ni menjal. Lestvica prve republiške lige je bila objavljena v prejšnji številki Slovenskega Jadrana.

Od 3. do 5. novembra sta bila na sporedu kvalifikacijska turnirja za vstop v zvezno ligo. Na Cetinju so se pomerile ekipe članov, kjer je zasedla prvo mesto ekipa

Ljubljane in se tako ponovno vrnila v zvezno ligo. Slabše pa so

NOGOMET

O sporni tekmi NK Delamaris : NK Sidro so v zadnjem času krožile protislovne govorice. Zato je tekmovalna komisija Okrajne komisije za nogomet na svoji seji dne 7. novembra ponovno razpravljala o tem ter sklenila, naj moštvi odigraata vso tekmo še enkrat. Tekma bo dne 19. novembra 1961 ob 14. uri v Izoli.

se odrezale Sežančanke na turnirju v Sarajevu. Rezultati srečanj nam še niso znani, vemo le, da sta se kvalificirali v zvezno ligo ekipe Bosna iz Sarajeva, ki je osvojila 8 točk, in Sindjelic iz Beograda, ki je osvojila 6 točk. Ker nam niso znani rezultati vseh srečanj, bomo o turnirju v Sarajevu poročali v prihodnji številki. Zaradi pomanjkanja denarnih sredstev se obeh turnirjev nista udeležili moška in ženska ekipa iz Novega mesta, kar je verjetno tudi neugodno vplivalo na drugega slovenskega predstavnika.

V soboto in nedeljo, 11. in 12. t. m., bo v Sežani finalni turnir za prvenstvo Slovenije za kup Jugoslavije za članice. Turnirja se bodo udeležile ekipe: »Branik« in »Maribor« iz Maribora. Sežana, Novo mesto, ŽOK Ljubljana, TVD Partizan Anhovo in prvakinje kranjskega okraja. Istega dne bo turnir članov v Rušah pri Mariboru, ki bi se ga moral udeležiti tudi naš okrajni finalist Jelšane, ki pa je udeležbo odpovedal zaradi velikih stroškov. Tekmovanja za kup Jugoslavije so najmnožičnejša tekmovanja v državi, kjer ni dan poudarek na kvaliteti. Zaradi tega je odpoved udeležbe Jelšan nepravilna, še posebno zato, ker je prepozna, da bi se lahko turnirja udeležila drugoplasirana ekipa.

Ni bilo lahko delo, ko se je Kmetijska zadruga iz Ilirske Bistrice pred dvema letoma lotila v Smrjah v kooperaciji s kmeti urejevanja sodobnega plantažnega sadovnjaka na površini 32 ha. Danes so te težave že pozabljene in sadovnjak uspeva, da je veselje. Medtem ko je bilo konec oktobra sadno drevje drugih naokrog že vse golo, so bila drevesca v plantažnem sadovnjaku še vsa zelena. To je posledica sodobne obdelave oziroma nege sadovnjaka, tako dolgotrajno zelenje pa pospešuje rast korenin, dozorevanje in debeljenje lesa ter tvorbo cvetnih brstov. Ze letos, po komaj dveh letih, je to in ono drevo dalo kak sad, čež dve leti pa bo sadovnjak že kar lepo obrodil. In nato vse bolj vsako leto

NEDELJA, 12. XI. 1961: 8,40 Z vedro pesmijo v nedeljsko jutro — 9,00 Naša reportaža: »Med domom in tovarno« — Zabavni zvoki — 9,45 Poje Tihomir Petrovič — 13,30 Sosedni kraji in ljudje — 14,00 Glasba po željah — 15,00 Poročila — 15,10 Zabavna glasba, vmes reklame — 15,15 Pojo Harijski bratje, ženski kvartet, Gorenjski oktet in mladinski zbor celjske gimnazije.

PONEDELJEK, 13. XI. 1961: 7,15 Glasba za dobro jutro, vmes objave — 7,30 Poročila — 7,35 Glasba za dobro jutro — 13,30 Poročila — 13,40 Odlomki iz oper — 14,30 Od ansambla do orkestra — 15,00 Dnevnik — 15,15 Zabavna glasba, vmes reklame — 15,30 Slovenske narodne pesmi.

TOREK, 14. XI. 1961: 7,15 Glasba za dobro jutro, vmes objave — 7,30 Poročila — 7,35 Glasba za dobro jutro — 13,30 Poročila — 13,40 Paleta zabavnih popevk — 14,30 Sola in življenje: »Predstavljamo vam umetnike našega kraja« — 14,50 S festivala mladinskih pevskih zborov v Celju 1961 — mladinski mešani zbor DPD Svoboda na gimnaziji v Celju — 15,00 Dnevnik — 15,15 Zabavna glasba, vmes reklame — 15,30 Zavrtimo se in poskočimo v ritmu valčka in polke.

SREDA, 15. XI. 1961: 7,15 Glasba za dobro jutro, vmes objave — 7,30 Poročila — 7,35 Glasba za dobro jutro — 13,30 Poročila — 13,40 Zabavni ritmi — 14,00 Odmeki iz Jugoslavije — 14,30 Za odhiti in razvedrilo igrajo orkestri Franck Chacksfield, Stanley Black in Geoff Love — 15,00 Dnevnik — 15,15 Zabavna glasba, vmes reklame — 15,30 Pojo zbori Tovarne pohištva v Novi Gorici.

ČETRTEK, 16. XI. 1961: 7,15 Glasba za dobro jutro, vmes objave — 7,30 Poročila — 7,35 Glasba za dobro jutro — 13,30 Poročila — 13,40 Stare melodije s Kurt Edelhagom — 14,00 30 Melodije za prijetno popoldne — 15,00 Dnevnik — 15,15 Zabavna glasba, vmes reklame — 15,30 Slovenske narodne.

PETEK, 17. XI. 1961: 7,15 Glasba za dobro jutro, vmes objave — 7,30 Poročila — 7,35 Glasba za dobro jutro — 13,30 Poročila — 13,40 Poje Akademski pevski zbor »Tone Tomšič« pod vodstvom Janeza Boleta — 14,00 Vedro in popularno — 14,30 Odlomki iz opere »Melodije srca« Janka Gregorca — 15,00 Dnevnik — 15,15 Zabavna glasba, vmes reklame — 15,30 Domače aktualnosti — 15,40 Glasbena medigra.

SOBOTA, 18. XI. 1961: 7,15 Glasba za dobro jutro, vmes objave — 7,30 Poročila — 7,35 Glasba za dobro jutro — 13,30 Poročila — 13,40 Popevke in ritmi od tu in tam — 14,30 Majhen koncert zabavne glasbe — 15,00 Dnevnik — 15,15 Zabavna glasba, vmes reklame — 15,30 Zapojmo in zaigrajmo.

AVTO-MOTO DRUŠTVO V KOPRU PRIPRAVLJA

go-cart tekme s 40 vozili

V nedeljo, 19. novembra, bodo na Trgu republike v Kopru go-cart dirke na 300 metrov dolgi progi. Razen Koprčanov se bodo udeležili dirk tudi gostje iz Postojne, Ljubljane-Most in Trsta.

Dopoldne bodo trening vožnje, tekmovanja pa bo popoldne ob 14. uri. Tekmovala bodo vozila v kategoriji 50, 100, 125 (z menjalniki) in 200 cm, vseh skupaj bo več kot 40 vozil.

Namen tekmovanja je vzgojen, in sicer naj bi mladina spoznala osnove motorizacije. V vzgojne namene je pripravilo koprsko Avto-moto društvo tudi prostor za poligon, kjer bodo poučevali pionirje v vožnji go-carta.

Demonstrativno go-cart vožnjo pa bo priredilo Avto-moto društvo tudi v Izoli in Piranu.

NOVA DRUŽINA NA BELEM KRIŽU

Letošnjo pomlad so ustanovili na Belem križu pri Piranu strelsko sekcijo. Vodila sta jo Slavko Pimnat in narodni heroj Martin Kuzman. Njuna prizadevnost in ztrajnost sta rodili obilen sad. Sekcija je kmalu narasla na sedemdeset članov in tako sta začela razmišljati, ali ne bi kazalo ustanoviti samostojne strelske družine. Prejšnji teden sta zato sklicala ustanovni občni zbor, ki so se ga udeležili tudi predstavniki strelskega odbora iz Pirana. Izvolili so 5-članski odbor in dali novi strelski družini ime po pesniku Srečku Kosovelu. Sklenili so, da bodo s prostovoljnim delom dokončali strelšnice za zračno puško. Predstavniki občinskega strelskega odbora so poklonili novi družini štiri zračne puške in 10 tisoč svinčenk. Strelski družini »Srečka Kosovela« Beli križ želimo pri delu mnogo uspehov.

POSVETOVANJE SODNIŠKE IN TRENERSEKE ORGANIZACIJE

Novi domači sodniški kadri

V soboto in nedeljo, 4. in 5. 11. tega leta, je bilo v Domu Zveze za telesno vzgojo Slovenije v Seči pri Portorožu posvetovanje odbojgarskih sodnikov in trenerjev, ki so se ga udeležili predstavniki vseh okrajev. Namen posvetovanja je bil, da se ponovno predelajo pravila in da jih vsi sodniki v bodoče enako razlagajo, ker se je iz dosedanjih protestov na tekmah pokazalo, da vsi sodniki in vaditelji ne poznajo novjših sprememb pravil. Zaradi kršitve materialnih določil pravil so se morale tekme večkrat ponoviti, kar pa je zopet povezano s finančnimi izdatki.

Po daljših razpravah so bili sprejeti naslednji sklepi:

Do februarja 1962 morajo vsi sodniki in vaditelji narediti kolokvij iz predpisov. Sodnikom, ki ne bodo imeli potrjenega kolokvija, se ne bo podaljšala registraci-

ja in ne bodo delegirani za sojenje tekem.

Sodniki bodo morali v prihodnji sezoni soditi v dresu, ki je za sodnike predpisan.

Zaradi predelave pravil naj se organizirajo seminarji po okrajih.

Na posvetovanju sta opravila

izpit iz teorije za republiškega sodnika Edvard Velkavrh iz Sežane in Hugon Debevec iz Postojne. Oba sta teoretični del odlično opravila in lahko pričakujemo, da ne bosta zatajila na praktičnem delu, ki ga bosta opravljala na turnirju v Sežani 11. 11. 1961. db

NOGOMET

Kljub zmagi precej smole

NK Gorica : NK Triglav (Kranj) 3:1 (2:1)

V tekmovanju za slovensko consko ligo sta se v nedeljo pomerili na igrišču v Novi Gorici enajstorič Gorice in Triglava iz Kranja. Svojega nasprotnika so

Goričani prav gladko odpravili. Gostje so že takoj v začetku izvedli nekaj nevarnih akcij in dali vratarju Lebanu obilo priložnosti, da je pokazal svoje znanje. Sele

po dvajsetih minutah igre so se igralci Gorice znašli in začeli izvajati svoje prve protinapade. V 28. minuti je Kuzmin iz razdalje kakih 16 metrov silovito in neubranljivo streljal v levi zgornji kot. Ta uspeh je domače zdramil in spodbudil, da so jeli napadati bolj silovito, vendar je uspelo gostom v 35. minuti rezultat izenačiti. Dve minuti pozneje je bila Gorica spet v napadu in povišala rezultat na 2:1. Začetek drugega polčasa je pripadal gostom, na srečo pa svoje terenske premoči niso znali izrabiti. Končni rezultat je v 55. minuti dosegel Uršič. Zmaga Gorice je bila zaslužena. Njihov uspeh pa bi bil lahko še večji, če bi manj kombinirali in več streljali na nasprotnikova vrata.

Brigadirji v Portorožu

Mi smo mladi bataljoni... je v večer odjeknila pesem petindeset mladih brigadirjev (predsednikov in tajnikov tovarniških komitejev občine Ljubljana-Bežigrad), ki gradijo počitniški center te občine.

XXI. LMDB Ane Zihentl dela že od 15. oktobra. Vsak dan je videti brigadirje na delovišču že ob sedmi uri, kjer kopljejo kanale za vodovod, trasirajo in podobno. Če se jim kdaj zatakne, si brž pomagajo s pesmijo in spet je vse v najlepšem redu. Mladi in polni poleta si prizadevajo, da bi čimveč naredili.

Brigada je organizacijsko samoupravna in ima svoje organe z upravnim svetom na čelu. Tako brigadirji sami odločajo in razpolagajo s poverjeno jim imovino. Brigada izkorišča svoj prosti čas za razna predavanja, ki so, vsak dan na sporedu. Prav tako

ŠAHISTI, POZOR!

Šahovsko društvo Koper obvešča vse prijatelje in simpatizerje šaha, da bo otvoritev letošnje sezone v petek, 10. t. m. ob 19. uri v kavarni Loža z odigranjem brzoturnirja.

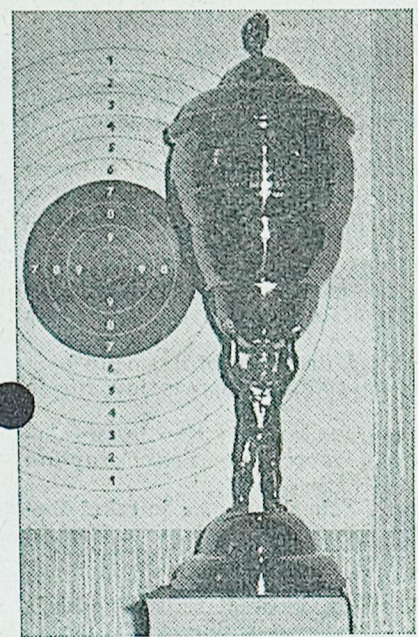
Vabljeni vsi polnoštevni! Šahovsko društvo Koper

Komisija za sprejem in odpovedovanje delovnih razmerij pri trgovskem podjetju na veliko »NANOS« Postojna takoj zaposli

TRGOVSKEGA POTNIKA za tekstil in galanterijo za področje Primorske

Pogoji: visoka ali višja strokovna kvalifikacija v tekstilni in galanterijski stroki z večletno prakso na vodilnem položaju.

Plača in drugo po dogovoru. Nastop službe takoj ali po dogovoru. Prednost imajo prosilci z lastnim avtomobilom. Pismene ali ustne ponudbe sprejema podjetje do 20. novembra 1961.

V okviru tekmovanj občinskih strelskih odborov Slovenije je spomlad organiziral tekmovanje tudi Občinski strelski odbor v Postojni. Pokrovitelj, Zavod Postojnske jame, je namenil pokal, ki ga vidite na sliki, najboljši strelski družini

Bogat spored zimskih prireditev

Komisija za košarko OZTV Koper je na sobotnem sestanku v Postojni pregledala rezultate zadnje košarkarske sezone v našem kraju in med drugim sklenila, da morata moštvi Partizana iz Ilirske Bistrice B in Pirana odigrati zaostalo tekmo okrajne košarkarske lige najkasneje do nedelje, 12. t. m.

Komisija je nadalje sklenila, da bo letošnje primorsko prvenstvo za mladince v nedeljo, 19. novembra, v Sežani. Na enodnevnem turnirju v telovadnici bodo

lahko nastopili igralci, rojeni leta 1943 in mlajši.

Teden dni kasneje bo v Piranu prvi pokalni turnir članskih moštev v čast Dneva republike. Če bo slabo vreme, bo turnir, ki bo postal tradicionalen v telovadnici v Sežani. Zmagovalca obeh omenjenih turnirjev bosta prejela pokala v trajno last.

Komisija za košarko OZTV bo nadalje ob tradicionalnem zimskem turnirju v Sežani, ki bo verjetno februarja, ponovno organizirala izpite za nove košarkarske sodnike-pripravnike.

GOVORI 11-17

VOHUNSKI ROMAN IZ II. SVETOVNE VOJNE

Zasledovalec se je lahko prepričal, da Dementjov polkovnika ni nalagal. Šel je naravnost v svoje stanovanje. Zasledovalec je o tem telefoniral Kramerhofu, le-ta pa mu je ukazal, naj mu bo neprestano za petami.

Gospodinja se je na moč začudila, ko je ugledala Dementjova.

»Kako, ste še vedno tukaj? Še niste odšli?«

»Zakaj pa naj bi že odšel?« jo je vprašal Dementjov.

»Hčerka in jaz sva poslušali radio,« se je gospodinja zlobno nasmehnila. »Borijo se že v Berlinu.«

»Mar ne veste, da je poslušanje in raznašanje morskove propagande prepovedano? Za to mi streljamo!«

Dementjov je odvihral v svojo sobo in vrata za seboj dvakrat zaklenil.

Ko se je spomnil obraza svoje gospodinje, ki je za hip zarzel, je vedel, od kod je zvedela to novico.

Bitka za Berlin!...

Skoraj nehote se je spomnil strupeno mrzle decembrske noči v letu 1941. Iz Moskve se je vračal na fronto in se prebijal k svoji enoti. Bila je novoletna noč. Ko je opravil svojo nalogo v Moskvi, je prišel Dementjov ponoči na Možajsko cesto. Tod je hotel ustaviti kakšen avtomobil. Prizibal se je razmajan tovornjak. V soferjevi kabini je sedela neka zdravnica. Dementjov se je povzpeli na vozilo. Mraz je rezal do kosti, veter je nosil suhe snežinke, pred katerimi se ni bilo moč skriti. Toda to ni bilo tako hudo, če si vedel, da boš že kmalu prišel na fronto, med svoje prijatelje in to ravno na Novo leto...

Usoda pa je hotela drugače. Nekje blizu Galicije je motor mahoma zahropel in za vedno obmolnil. Šofer je neprevidno zavrl. Tovornjak je zaneslo s ceste, da je spolzel v globok jarek.

Šofer je skočil s svojega sedeža, dvignil pokrov in radostno vzkliknil:

»Čudovito! Vse je šlo rakom žvižgat! Takšna šklemfa... Ali vam nisem rekel?« se je obrnil k zdravnici. »Na svetu je še nekaj pravice! Zdjaj bom vsaj dobil nov avto!«

Vedno bolj se je mračilo. Zaledne enote so se umikale pred fronto in zaradi tega niso videli nobenega avtomobila, ki bi vozil proti fronti. Hočeš nočeš bodo morali poiskati prenočišče.

Kam naj se obrnejo? Vsenoakrog je bila pusta zasnežena pokrajina in čudna t'nota, ki jo je oddaljeni hrum fronte le še poudarjal. V zraku so začutili duh po dimu. Z nosom so mu sledili in prišli do koč, ki jo je sneg skoraj zasul. V njej sta bila dva vojaka. Bila sta sivolasa in in sta imela dolge razkuzmane brade. V gozdu sta stražila bencin. Morda je bila ta straža povsem odveč, ker ju je bilo zaradi globokega snega težko najti. Toda povelje je bilo povelje in stara vojaka sta ga vestno izpolnjevala.

Odkrito povedano, jima je bila usoda zelo mila, saj sta bila na t'hem in nenevarnem kraju.

Dementjov si ni mogel kaj, da ne bi začel zbijati šale na njun račun. Tedaj pa se je eden od njiju namrščil in mu odvrnil:

Tovariš poročnik, tvoj oče te še ni imel v projektu, ko so name že streljali! Nemci. V tisti vojni bi moral biti, v tisti! In potem v državljanski. Name so vsi streljali. Kdo vse ni streljal name! Tole sodi bencina, ki se ti zdijo tako smešni, pa so nam potrebni. Rab'li jih bomo, ko bomo šli nad Berlin.«

Vojak je povedal to s takšnim prepričanjem, kakršen je značilen za vse stare kmete. O Berlinu, ki ga bo treba zavzeti, je rekel tako enostavno, kakor bi svojemu sosedu dejal, da bo jeseni posejal pšenico.

Vso vojno se je Dementjov spominjal besed tega bradatega starca. Spomnil se jih je tudi sedaj. V Berlinu se že bore! Kdo ve, morda sedaj čuva tisti stari bencin nekje okoli Berlina.

Dementjov si ni mogel kaj, da se ne bi nasmehnil.

Na vrata je potrkala gospodinja. Dementjov jih je odprl.

»Oprostite, gospod kapetan,« je rekla tiho in preplašeno pogledala Dementjova, »morda me niste pravilno razumeli?«

»Dobro sem vas razumel. Zelo dobro...« je rekel Dementjov. »Lepo vas prosim, pustite me pri miru. Rad bi se odpočil.«

Gospodinja je odšla.

Dementjov je zaklenil vrata, vključil radijski oddajnik in poslal polkovniku Dvoglavcu radiogram.

»Govori 11-17... Danes ob polnoči prideta v pristanišče dve ladji. To sporočam, če ne bom imel možnosti, da bi vam sporočil točen čas njunega odhoda.«

Če bi v tem trenutku nekdo vprašal Dementjova, zakaj je to napravil in zakaj se mu je v srcu pojavil sum, sam prav gotovo ne bi vedel odgovoriti. V njem se je vzbudil mračen sum in kaj more on za to? Če hočete, lahko rečete temu slutnja.

Dementjov je zaprl kovček, ga porinil pod divan, legel in zaspal s trdnim spancem utrujenega človeka.

XVI.

Okrog enajstih zvečer se je Dementjov odpravil v pristanišče. Bil je topel pomladanski večer. Na temnosivem nebu se je sem in tja zasvetila kakšna zvezda. Z morja je pihal topel in vlažen veter. Dementjov je z vsem telesom čutil, da je pomlad že tukaj.

Zasledovalec mu je sledil kakor senca. Hodil je kakih petnajst korakov za njim. Tudi tokrat ga Dementjov ni opazil. Mislil je na svoje dekle, na Tamaro. »Le kako živi v daljnem Podmoskovju? Mar ni žalostna, ker ni o njem ne duha ne sluha, ker ji ne piše niti ene same vrstice? Ne žalosti se, draga, čakaj, potrpežljivo čakaj.«

V pristanišče je prihajala dolga kolona vojakov. Gibali so se skoraj neslišno. Le sem in tja je bilo slišati, kako je zazvenčala čelada, ki je udarila ob cev puške, in kakšno psovko.

Med istrskimi tartufarji

Kje, prosim? — porečete. Seveda ste prav prebrali: med tartufarji. Zdjaj seveda želite najprej pojasniti, kaj ali kdo so tartufarji. Beseda pride od naziva neke vrste gob, ki rastejo v naši deželi bodja samo na ožjem področju Hrvaške Istre — med kraji Buzet, Roč, Pazin in Vižnada.

V tem času že desetletja križarijo po Motovunskem gozdu desetine gobarjev tartufarjev. Skupaj je okrog 110 registriranih, nekaj pa jih seveda tartufe išče na črno. Za legalno nabiranje teh gob je namreč potrebno dovoljenje gozdne uprave oziroma Gozdnega gospodarstva v Buzetu, ki ima svojo področno izpostavo v Livadah, kjer je središče tartufarstva.

Tartufarstvo je nekakšen lov, ki se od pravega lova razlikuje samo po tem, da nosijo tartufarji namesto pušk posebne lopatice ali motike, skupen pa je enim in drugim — lovski pes ptičar. Tako je te dni lahko videti, kako se na omenjenem gozdnatem področju Istre potikajo od hrasta do hrasta temne silhete tartufarjev, pred njimi pa vneto iščejo lepi lovski psi. Kot divjačina, tako s smrčkom nakažejo tudi tar-

tufe, ki jih nato gospodar izkoplje izpod mahu in listnate odeje. Temnorjavi gomoljasti plodovi imajo sicer zelo neprijeten duh, toda dobro pripravljeno so prava poslastica in izredno cenjeni posebno v Italiji, kamor izvažajo gozdarji vedno odkupljene »lovine«. Tartufi so znani šele kakšnih trideset let kot dobra ječa, čeprav so jih kmetije že zdavnaj poprej poznali pod imenom »smrdljivi krompir«. Na njihovo izredno kvaliteto in hranilno vrednost so prebivalce opozorile šele divje svinje, ki za njimi prerijejo cela področja.

Danes so tartufi precejšen dohodek tako za »lovce«, ki se ukvarjajo z njihovim nabiranjem, kot tudi za vso buzetsko komunjo, kjer jih je največ. Najspretnejši tartufarji so v vaseh Livade. Soviščine in okoliških zaselkih. Od septembra pa vse do Novega leta traja njihovo delo.

Buzetska izpostava Gozdnega gospodarstva v Livadah ima poseben oddelek, ki se ukvarja s prometom s temi gobami. Svojim organiziranim članom plačuje za odkupljene gomolje po »kvaliteti« (prve vrste po 3.200 din, druge vrste po 2.400 in tretje po 1.400 din kilogram). Razen tega daje še posebne nagrade za izredno lepe primerce, saj se dogodi, da tehtna prameznik plod tudi do kilogram in več, čeprav so taki primerki zelo redki. V rodnih letih posamezni tartufarji zaslužijo tudi po tri sto in več tisoč dinarjev v sezoni.

Povpraševanje po tartufih je posebno v tujini (v Italiji in Franciji) vedno večje. Leta 1959, ko je bil rekordni pridelek, je buzetsko Gozdno gospodarstvo izvozilo samo v Italijo nad tri tone tartufov. Leto pa bo letina precej slabša, ker je bila poleti suša. Doslej so odkupili v Livadah okrog 500 kg gomoljev.

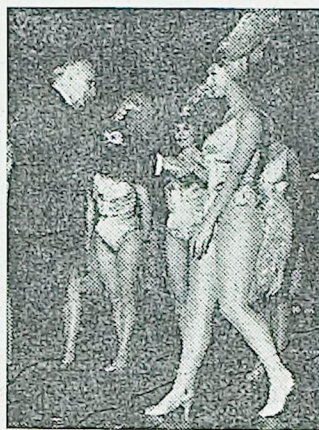
Kot pri lovu na divjad so seveda tudi pri nabiranju tartufov na delu »krivolovci«, ki skušajo obiti organizirane davkoplačevalce in neregistrirane prodajati svoj »pleni« na črno naravnost v Trst. Seveda se to ne posreči vselej in vsem, ker njihovo dejavnost preganjajo vsi organizirani tartufarji in tudi organi ljudske oblasti. Vsekakor predstavlja nalaganje in trgovina s tartufi pomembno gospodarsko postavko za vse, ki se z »lovom« ukvarjajo, kot tudi za skupnost, posebno za buzetsko komunjo in gozdno gospodarsko podjetje v Buzetu. rb

Na Goriškem Krasu se je še ohranila stara domača obrt izdelovanja bičevnikov iz kraškega koprivovca. Doktor se nista motorizacija in mehanizacija v kmetijstvu tako razmahnila, jim je obrt dobro cvetela, saj so bičevnike celo izvažali. Povsem izumrla pa ta obrt bržkone še ne bo, saj bo za gospodarske in športne namene še vedno ostalo nekaj iskrih konj. Na posnetek kaže izdelovalec bičevnikov v delavnici kmetijsko-vrtnarske zadruge Sempeter v Opatjem selu na Krasu. Tod izdelujejo navadne, pletene in opletene bičevnike

JEZA JE NA SPORU V PONEDELJEK IN TOREK

Znanost se je začela pečati tudi s tem, kdaj so ljudje najbolj razdražljivi. S tem vprašanjem sta se dolgo let ukvarjala ameriška psihologa z oregonske univerze. Rezultate svojega raziskovanja sta pred kratkim objavila: izbruh besa nastopijo najčesteje v ponedeljek in torek po kosilu. Nauk tega raziskovanja je — v ponedeljek in torek nikar ne kosite.

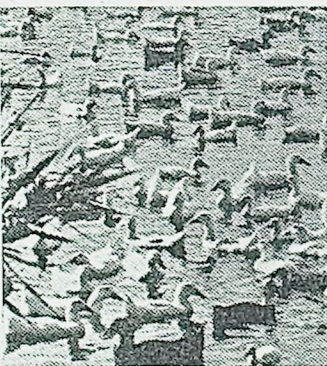
Posebno aktivnost razvija v zadnjem času upokojeni britanski feldmaršal Montgomery, ki ga je angleška kraljica za njegove zasluge v zadnji vojni imenovala za viskonta El Alamein (po kraju v Afriki), kjer je kot poveljnik britanske VIII. armade izbojeval odločilno zmago nad združenimi Nemci in Italijani). Te dni je bil stari maršal na obisku celo v Pekingu. Slika ga kaže ob vrtni pred nekaj dnevi v nekem londonskem gledališču, kjer je prisostvoval proslavi preživelih udeležencev El Alameinske bitke. Zabava se z baletnimi plesalkami, ki so v gledališki hiši sodelovale v slavnostnem programu

Pred nekaj dnevi je umrl v Rimu Luigi Einaudi, prvi predsednik italijanske republike po končani zadnji vojni. Na zadnji poti so ga spremljevali množice ljudi, pogreb pa je bil na državne stroške. Slika kaže pekojnika pred njegovim umikom v pokoj, ko piše čaj v italijanskem senatu v odmoru med dvema parlamentarnima debatama

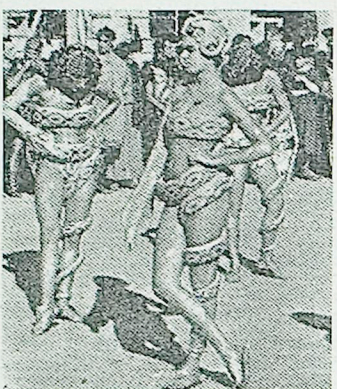
Kmetovalec Omodeo Zorini z juga Italije (na sliki) je pred dnevi prišel po opravih v Milano, kjer je prišel v roke kalinom, ki so spoznali njegovo nevednost in naivnost ter mu za pet milijonov lir v čekih, kolikor je mož imel s seboj, prodali steklenico življenjskega eliksirja. Na srečo pa je bila žena pametnejša od njega in ko je prišel domov, je pela metla in za zadevo je zvedela tudi policija, nakar so jo objavili tudi časopisi. To je goljufom villo strah v kosti in se čekovi niso upali vnovčiti, marveč so jih po pošti vrnili lastniku.

V sovjetski Ukrajini imajo velikansko farmo rac. Slika kaže samo del izmed 21-tisočglave množice ptic na Golopristanski ptičji farmi

Med skalnato Morizno in zelenim Stolem leži ob Soči naš najboljši rudnik krede. Debele sloje krede lomijo delavci kar s sekirami, velike bloke naložijo na vagončke, ki jih s strojnimi vtičmi privlečejo do sušilnic. Podjetje je bilo v letošnjem letu med najbolj donosnimi na Bovškem

V vefilmu Cleopatra, ki ga te dni snemajo v rimskem filmskem mestu Cinecittà in v katerem nastopa v vlogi znamenite egipčanske kraljice Liz Taylor, so si producenti in režiser dovolili veliko svobode. Slika kaže del izmed številnih statistik, ki nastopajo v filmu. So vseh barv, običajne pa samo v ovijajoče jih udave, ki pa so v resnici uspeša gumijasta imitacija, čeprav vzbujajo zelo uspešen videz resničnih reptilov

Jadran

10. novembra 1961 • ZADNJA STRAN • Leto X. — Stev. 46

Obetajo nam leteče podmornice

Združene države Severne Amerike gradijo že nekaj let podmornice na atomski pogon.

LETEČI DEČEK

Ronald Ester je Parižan. Star je šest let. Pred dnevi se je pregloboko nagnil prek okna in padel z devetega nadstropja na tla. Imel je srečo. Padel je na mehko zemljo in nič se mu ni zgodilo. Ronald se je dvignil in skočil v maročeje svoji materi, ki se je pravkar vračala s trga. Vendarle so malega padalca odpeljali v bolnišnico in ga pregledali. Zdravniki so mrščili čela in se čudili — deček ni utrpel niti najmanjše poškodbe.

DEKOLTE NOGAVIC

Modni kreatorji so izumili dekolte tudi za ženske nogavice. Imenitna zadeva, takšen dekolte. Izumili so ga seveda v Ameriki, pri družbi Kayser. Motil bi se, kdor bi mislil, da je takšen dekolte čisto navadna luknja na peti. Kje pa! Na zgornjem robu nogavic so nežne čipke, ki se naj bi posvetile izpod krila pri vstopanju ali izstopanju iz avtomobila. Nogavice imajo dekolteje raznih barv: rdeče, modre, zelene, rumene. Barvo dekolteja je moč prilagoditi barvi avtomobila.

— Gospod doktor, kaj mislite, koliko časa bo trajalo, da bom spet lahko premlatil ženo?